

PLUSTAAK

WERKBOEK 5/6

ANTWOORDEN

BEGRIJPEN
STUDEREN
LEZEN

Gebruiksaanwijzingen

In dit boekje staan de antwoorden en uitwerkingen van vragen en opdrachten van het werkboekje. Het kan voorkomen dat jouw antwoord niet precies hetzelfde is als het antwoord dat in dit boekje staat. Dat betekent niet dat jouw antwoord fout is. Als in jouw antwoord met andere woorden hetzelfde staat als in het antwoord in dit boekje, kun je je antwoord goed rekenen. Soms kan het ook zo zijn, dat er behalve het antwoord in dit boekje nog een ander antwoord mogelijk is. Als je er van overtuigd bent dat jouw antwoord ook goed is, dan kun het goed rekenen. Maar ... wees niet te snel tevreden met je eigen antwoord. Probeer steeds na te gaan waarom jouw antwoord verschilt van het antwoord dat in dit boekje staat. Dan leer je iets van de taken in het werkboekje.

Sommige opdrachten vragen je een mening te geven. Je vindt van die opdrachten hier geen uitwerking. Als je vindt dat je je mening goed onderbouwd hebt, dan heb je zo'n opdracht goed uitgevoerd.

Wil je jezelf een cijfer geven?

Het hoogste cijfer verdien je als je je best gedaan hebt en als je wat van het werk aan de taken in het boekje geleerd hebt.

Maar als je het leuk vindt jezelf een cijfer te geven, dan kun je dat als volgt doen.

Heb je alle antwoorden goed? Dan geef je jezelf een 10.

Heb je minder dan de helft goed? Dan heb je een onvoldoende.

Heb je de helft goed, dan heb je bijna een voldoende (een 5).

Heb je de helft plus één antwoord goed, dan heb je een voldoende (een 6).

Heb meer dan de helft plus één van de antwoorden goed, dan mag je jezelf in ieder geval een 7 geven.

Maar als je maar weinig of heel weinig fouten hebt, dan kan dat natuurlijk ook een 8 of een 9 zijn.

Cloze-taken zijn heel lastig. Hiervoor geldt:

Heb je minder dan 15 antwoorden goed, dan heb je geen voldoende.

Heb je er 15 goed, dan heb je een 6. Zijn er 20 goed? Dan heb je een 7.

Bij 25 heb je een 8. Voor 30 goede antwoorden geldt een 9.

Als je meer dan 30 goede antwoorden hebt, dan verdien je een 10!

Succes!

DELUBAS
Educatieve Uitgeverij
van Ostadeplein 8
5151 SW Drunen
Tel: 0416-380482
Fax: 0416-322647
www.delubas.nl

AUTEURS: E & M Marelius
Ine van Bochove
Toos Duyx

ILLUSTRATIES: Adri Smit

VORMGEVING: Adri Smit
Peter Aaldijk

OMSLAG: Carla Gerritzen

ISBN 90 5300 014 3

Copyright © DELUBAS Educatieve uitgeverij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijk toestemming van de uitgever.

Let op: de tussen haakjes geplaatste woorden zijn ook goed! Spelfouten tellen niet.
Dus 'dike' in plaats van 'dikke' is goed.

- 1 kasteel (paleis)
- 2 bos (woud)
- 3 mooie (grote, kleine, diepe)
- 4 prinses
- 5 bal
- 6 en
- 7 keer (dag)
- 8 in
- 9 bal
- 10 hem
- 11 vreselijk (erg, toen, hard)
- 12 bal
- 13 Prinsesje (Prinses)
- 14 stem
- 15 kop
- 16 Ach (Oh)
- 17 gouden
- 18 hoef
- 19 er (daar)
- 20 me (mij)
- 21 je (jij)
- 22 paarden (parels)
- 23 antwoordde (zei)
- 24 om
- 25 me (mij)
- 26 zijn
- 27 je (jouw)
- 28 drinken
- 29 me (mij)
- 30 duiken
- 31 je (jou)
- 32 mijn (de)

- 33 prinses
- 34 maar
- 35 hij
- 36 het
- 37 kop

- 38 tot
- 39 hij
- 40 de
- 41 gras
- 42 koningsdochter (prinses)
- 43 terugzag
- 44 rende (holde, liep)
- 45 neem
- 46 lopen (rennen)

ALS HOND EN KAT SAMENWONEN, KAN DAT HEEL GEZELLIG ZIJN

Een hond en een kat die van jongs af aan samen opgroeien, worden in de meeste gevallen dikke maatjes. Zij mag in zijn mand. Hij mag uit haar bakje snoepen. Zij loopt even mee als hij wordt uitgelaten en samen vallen ze tevreden in elkaars poten in slaap. Moeilijker wordt het als ze elkaar op latere leeftijd ontmoeten. De een vindt de ander maar een engerd. Ze begrijpen elkaar niet, omdat ze allebei een andere lichaamstaal spreken.¹⁵ De kat heft zijn voorpootje en bedoelt daarmee 'wegwezen, ik waarschuw je'. De hond vat het op als een aardige begroeting en kwispelt enthousiast. Fout, want de kat ziet in die heftig bewegende staart een duidelijke afwijzing: onrust. En als de hond dan ook nog ongegeneerd¹⁰ aan het achterste van de kat begint te snuffelen, kan hij het helemaal wel vergeten. Dat is in haar ogen ongehoord¹⁰. Resultaat: de kat deelt een ferme mep uit of trekt zich waardig terug. Daarom een goede raad: laat die twee nooit alleen zolang ze niet aan elkaar gewend zijn. Geef ze allebei evenveel liefde en aandacht, dan worden ze vast en zeker goede vrienden.⁷

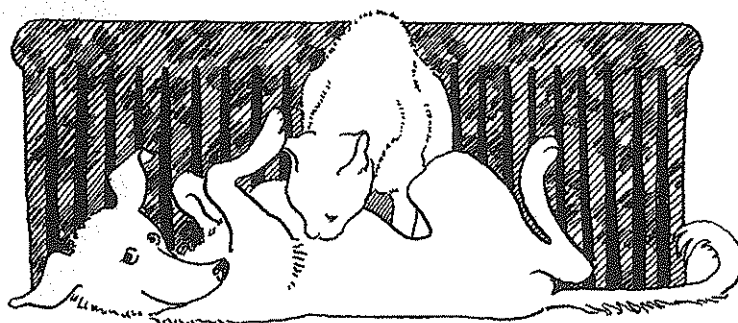
AAS GEZOCHT

Duizenden honden en katten zitten in het asiel met smart¹³ te wachten op een baasje om van te houden. Een baasje dat weet waar hij aan begint. Een baasje dat veel liefde wil geven. Een baasje ook dat bereid is flink wat tijd en aandacht aan zijn nieuwe dier te besteden.¹² Daarom doen we een dringend beroep op je. Als je een kat of een hond wilt, ga eerst naar het asiel.

DAGELIJKS BORSTELLEN EN KAMMEN

Honden moeten dagelijks geborsteld worden. Begin bij de kop, borstel dan de rug, de staart, de borst en de buik.

WASSEN HOORT ERBIJ

De hond mag alleen in bad als hij ouder is dan een half jaar. En doe het alleen als het écht nodig is. Gebruik altijd speciale hondenzeep of -shampoo. Als je je hond in de badkuip wast, zorg dan voor een anti-slipmatje. Je kunt hem natuurlijk ook onder de douche zetten. Je kunt hem ook wassen in een grote teil in de tuin. Het moet dan wel warm en zonnig zijn. Spons eerst de vacht met handwarm water. Masseer daarna de zeep of shampoo rustig in. Spoel het goed uit. Er mogen geen zeepresten achterblijven. Wil je ook de kop van de hond wassen? Stop dan watjes in zijn oren. Dan komt er geen water in zijn oren. Droog de hond na het bad zo snel mogelijk af. Laat hem niet op de tocht staan tot hij kurkdroog is, want een koutje is zo gevat. Nog even borstelen en zijn vacht glanst weer prachtig.

EN POES DOET HET ZELF

Katten houden zichzelf schoon. Zij hoeven niet in bad. Alleen op aanraden van de dierenarts kun je het doen. De vacht van je kat blijft in topconditie als je hem regelmatig kamt of borstelt. Langharige katten moeten er iedere dag aan geloven.

ENNEN EN SPELEN

Honden hebben beweging nodig. Het houdt hen slank en ze blijven alert.¹⁴ Een grote hond heeft veel meer beweging nodig dan een mini-hond. Je kunt er van uit gaan dat de gemiddelde hond minstens een uur per dag moet lopen. Neem als 't even kan, een bal of een stok mee en ga met hem spelen.¹⁵ Dat is plezier voor twee en verstevigt de band. Zwemmen is een prima sport voor honden, maar laat ze alleen het water in gaan op plaatsen waar ze gemakkelijk weer op de kant kunnen komen. Anders kan er paniek ontstaan.¹⁶ Het leukst is het natuurlijk om samen met je hond te joggen. Maar pas op! Oude honden, ongetrainde honden, dikke honden en honden met een kwaaltje kunnen dat niet zomaar.¹⁶ Ze hebben te weinig conditie. Zelfs bij een kerngezonde hond moet je die langzaam opbouwen. Stap daarom bij de minste geringste twijfel naar de dierenarts voor advies.¹⁷

EKKEN EN STREKKEN

Katten die veel buiten komen, klimmen, klauteren en stappen genoeg. Het zijn de katten die binnen wonen waar we het over willen hebben. Die hebben gauw de neiging om te blijven zitten waar ze zitten. Type theemuts, zogezegd. Af en toe hebben ze een aanval van gekte en vliegen door het hele huis, dat wel. Maar ze hebben méér beweging nodig om lenig en alert te blijven. We geven je wat tips. Geef je kat een krabpaal waar hij zich lekker aan kan uitrekken. Loop met een bolletje wol achter je aan door het huis. De kat kan de verleiding niet weerstaan, hij gaat er achteraan. Een stukje speelgoed zo boven hem houden dat hij er niet bij kan en de kat rekt en strekt. Er zijn zelfs katten die apporteren. Je gooit het propje, de kat brengt het terug. Geluk heb je als je een exemplaar hebt dat zonder morren mee de straat op gaat in een tuigje aan de lijn.

- 1 Lees de titel van het eerste fragment.
Wanneer wordt het echt gezellig als een hond en een kat samen wonen?

Als een hond en een kat van jongs af aan samen wonen.

- 2 In het eerste stukje staat iets over lichaamstaal. Lees dat nog eens! De lichaamstaal van een kat en de lichaamstaal van een hond verschillen. Dat kun je duidelijk maken in de tabel hieronder. Maak de tabel af.

	DE KAT ZEGT, DENKT OF DOET:	DE HOND ZEGT, DENKT OF DOET:
OPHEFFEN VOORPOOT	WEG WEZEN, PAS OP	DE POES VINDT ME LEUK
BEWEGENDE STAART	DE HOND VINDT ME NIET LEUK	DAG POES, LEUK OM JE TE ZIEN
SNUFFELEN AAN ACHTERWERK	GEEFT MEP, TREKT ZICH TERUG	

- 3 Mensen gebruiken ook lichaamstaal. Als we onze schouders ophalen, willen we zeggen: 'dat weet ik niet' of ook wel 'dat kan me niks schelen' of 'Nou, en... wat zou dat'. Geef nog meer voorbeelden van lichaamstaal van mensen.

Woedend met de hand zwaaien, een kleur krijgen, met de handen in het haar zitten, ogen dichtknijpen, zuchten, geeuwen.

- 4 Sorteert: in de eerste kolom* wat bij de hond hoort, in de tweede wat bij de kat hoort en in de derde wat bij de kat én de hond hoort. Let op: er staan ook woorden bij die **niet** bij de kat en die **niet** bij de hond horen. Onderstreep die woorden.

HOORT BIJ DE HOND	HOORT BIJ DE KAT	HOORT BIJ HOND EN KAT
KWISPELEN	SPINNEN	SLAPEN
SNUFFELEN	MIAUWEN	VECHTEN
GROMMEN	KRABBen	BIJTEN
JANKEN	SLUIPEN	KAUWEN
BLAFFEN	KOPJES GEVEN	
	KLIMMEN	

kwispelen – snuffelen – draven
 spinnen – grommen – fluiten
 miauwen – krabben – bijten
 blaffen – sluipen – kopjes geven
 janken – klimmen – kauwen
 slapen – vechten – loeien

- 5 a. Bij welke dieren horen de onderstreepte woorden naast de tabel in opdracht 4?

Draven hoort bij paarden; fluiten hoort bij vogels; loeien hoort bij koeien.

- b. Als je ook de woorden die bij deze dieren horen in de tabel had moeten zetten, hoeveel kolommen had je er dan in ieder geval bij moeten maken? Het aantal is 1 of 3.

- 6 Stel dat je aan de tabel bij opdracht 4 maar één kolom had mogen toevoegen, wat had dan de titel van die kolom moeten zijn? *Andere dieren*

- 7 In het eerste fragment (Het stukje met als titel: ALS HOND EN KAT ...) staan adviezen. Onderstreep er één. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑦.

- 8 Waarom moeten baasjes van een kat en een hond aan beide dieren evenveel aandacht geven?

Dan zullen de kat en de hond goede vrienden worden (niet jaloers op elkaar zijn/worden)

- 9 a. In de titel van het eerste fragment staat dat een kat en een hond het gezellig met elkaar kunnen hebben. Er bestaat een spreekwoord dat juist het tegenovergestelde zegt. Welk spreekwoord is dat? *

Als kat en hond leven

- b. Er bestaan veel andere vaste uitdrukkingen waarin 'kat', 'poes' of 'hond' voorkomt. Geef de uitdrukkingen hetzelfde nummer als de zin waar ze bij horen.

1 eerst even rustig kijken voordat je wat doet	8 de kat de bel aanbinden
2 heel moe zijn	6 blaffende honden bijten niet
3 heel ziek zijn	1 de kat uit de boom kijken
4 heel slecht behandeld worden	10 bekend staan als de bonte hond
5 als vader en moeder er niet zijn, dan kunnen de kinderen lekker hun gang gaan	7 een kat in de zak kopen
6 wees maar niet bang voor iemand met een grote mond want ...	3 zo ziek als een hond zijn
7 zonder goed te kijken iets kopen	4 als een hond behandeld worden
8 wie zegt er als eerste iets van?	5 als de kat van huis, is dansen de muizen
9 te laat komen voor het eten	9 de hond in de pot vinden
10 slecht bekend staan	2 zo moe als een hond zijn

- 10 Onderstreep in het eerste fragment het woord dat ongeveer betekent: **ongepast**. Doe dat ook met het woord dat ongeveer betekent: **zonder zich af te vragen of dat wel netjes is**. Schrijf achter de onderstrepingen een kleine ⑩.

- 11 Deze vraag gaat over het stukje onder BAAS GEZOCHT.

- a. Wat doet de schrijver met dit stukje? Kruis het antwoord aan dat je het beste vindt.

- De schrijver ...*
- ☐ geeft een advies
 - ☐ maakt een verwijt
 - ☐ protesteert
 - ☒ doet een verzoek
 - ☐ neemt een beslissing
 - ☐ geeft een mening

- b. Schrijf hieronder op wat de schrijver adviseert of wat hij iemand verwijt of waartegen hij protesteert of wat hij verzoekt of wat hij beslist of wat zijn mening is.*

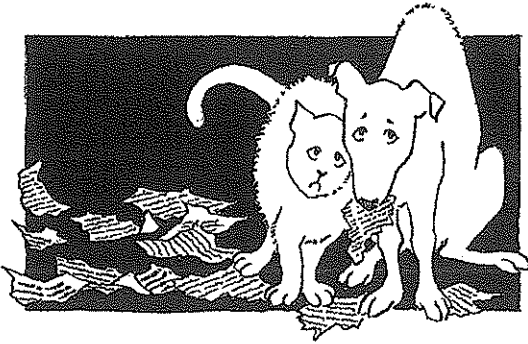
De schrijver vraagt de lezers dringend voordat ze een hond aanschaffen, eerst in het asiel te kijken of er daar een is die hen bevalt.

- 12 Onderstreep in BAAS GEZOCHT de zinnen waarin de eigenschappen staan van een baasje om van te houden. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine 12.
- 13 Onderstreep in BAAS GEZOCHT het woord dat daar ongeveer betekent: **met veel ongeduld**. Schrijf achter het onderstreepte woord een kleine 13.
- 14 Arceer in RENNEN EN SPELEN het woord dat betekent: **oplettend**. Zet er een kleine 14 achter.
- 15 In het eerste fragment staat een zin die betekent: **Ze kunnen niet met elkaar communiceren**. Arceer die zin. Schrijf achter het laatste woord een kleine 15.
- 16 In RENNEN EN SPELEN staan twee waarschuwingen. Arceer ze. Zet achter het laatste gearceerde woord een kleine 16.
- 17 In RENNEN EN SPELEN staat een advies. Arceer het. Zet achter het laatste gearceerde woord een kleine 17.
- 18 Misschien heeft jouw hond of jouw poes wel eens een spannend avontuur beleefd. Of anders een kat of een hond die je kent. Vertel dat avontuur. Je mag ook een spannend verhaal bedenken. In je verhaal moet staan: wat er gebeurde, waar het gebeurde, wanneer het gebeurde, waardoor of waarom het gebeurde, wie er bij waren, hoe het afliep en wat jij er van vond.

Zet een kruisje in het hokje dat van toepassing is.

	JA	NEE
<i>Staat er in je verhaal</i>		
<i>wat er gebeurde?</i>	☐	☐
<i>waar het gebeurde?</i>	☐	☐
<i>wanneer het gebeurde?</i>	☐	☐
<i>waardoor het gebeurde?</i>	☐	☐
<i>waarom het gebeurde?</i>	☐	☐
<i>wie er bij waren?</i>	☐	☐
<i>hoe het afliep?</i>	☐	☐
<i>wat jij er van vond?</i>	☐	☐
<i>Vind jij je verhaal zelf echt leuk?</i>	☐	☐
<i>Vindt je vriend of vriendin het leuk?</i>	☐	☐

Heb je overal 'ja' aangekruist? Dan verdien je een tien met een griffel!

Onze hond en kat zijn meestal heel lief, maar soms ook heel ondeugend. Toen ze alleen thuis waren, hebben ze samen de tekst voor taak 3 verscheurd!

Wat nu?

Gelukkig was dat dezelfde tekst als die voor taak 2. Om de vragen en opdrachten van deze taak te maken moet je dus de tekstfragmenten gebruiken die op bladzijde 2 en 3 staan.

- 1 Lees **eerst** het stukje onder WASSEN HOORT ERBIJ. Ga **daarna** verder met deze opdracht. Lees nu het stukje hieronder. Daarin hoort eigenlijk ongeveer hetzelfde te staan als in WASSEN HOORT ERBIJ. Maar er staan fouten in. Verbeter ze. Schrijf je verbeteringen boven de fouten. Let op je mag WASSEN HOORT ERBIJ in de tekst niet nog eens lezen!

De hond mag alleen in bad als hij ^{ouder} jonger is dan een half jaar. En doe het alleen als het écht nodig is. ^{Je moet speciale zeep gebruiken} Je kunt gewone zeep of shampoo gebruiken.

Als de hond in de badkuip gewassen wordt, haal ^{laat het anti-slipmatje liggen} dan het anti-slipmatje er uit. Je kunt hem

natuurlijk ook onder de douche zetten.

Als het koud is liever niet in een grote teil in de ^{Spons de vacht met handwarm water} tuin. Spons de vacht met lekker koud water en masseer de zeep of shampoo ^{rustig} krachtig in. Spoel het zo goed uit dat er geen zeepresten achterblijven.

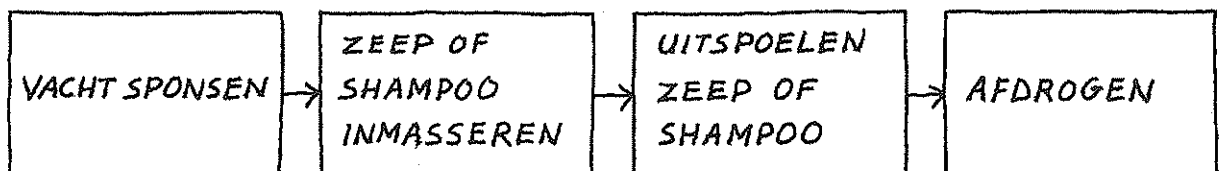
Moet ook de kop van de hond gewassen worden, ^{pas op dat er geen water in de oren komt} zorg er dan voor dat er ook in de oren flink wat water komt. Droog de hond na het bad zo snel mogelijk af en houd hem in een ruimte waar het lekker doortocht. ^{zorg ervoor dat de hond niet op de tocht staat} Wacht totdat hij ^{Nog even borstelen zodat zijn vacht mooi gaat glanzen} kurkdroog is, want een koutje is zo gevat. Niet teveel borstelen, anders gaat de glans van de shampoo weer uit zijn vacht.

- 2 Honden moeten dagelijks geborsteld of gekamd worden en dat moet in de juiste volgorde gebeuren. Geef het borstelen en kammen schematisch weer in een stroomdiagram.*

- 3 Geef het wassen van de hond schematisch weer in een stroomdiagram.

- 4 In de tabel hieronder kun je in het kort opschrijven wat er in BORSTELEN EN KAMMEN, EEN POES DOET HET ZELF, RENNEN EN SPELEN EN REKKEN EN STREKKEN staat. Je moet de titels in de tabel eerst nog aanvullen.*

	BORSTELEN EN KAMMEN	WASSEN	BEWEGING
HOND	DAGELIJKS	ALS HET ECHT NODIG IS	EEN UUR PER DAG LOPEN
KAT	REGELMATIG/DAGELIJKS	HOEFT NIET IN BAD	BINNEN WONEND LATEN BEWEGEN

- 5 Wanneer mogen katten alleen maar in bad gedaan worden?

Alleen op aanraden van de dierenarts.

- 6 Zoek op in het woordenboek!

Welk woord komt eerst in het woordenboek voor en waarom: 'klimmen' of 'klauteren'?*

Eerst komt klauteren, want na 'kl' komt een 'a'. Die staat voor de 'i' in het alfabet.

- 7 Welk woord komt eerst in het woordenboek voor en waarom: 'rekken' of 'rennen'?

Eerst komt rekken, want na 're' komt een 'k'. Die staat voor de 'n' in het alfabet.

- 8 In REKKEN EN STREKKEN staat dat katten apporteren. Je kunt uit de manier waarop dat gezegd wordt opmaken dat het niet gewoon is dat katten apporteren. Door welk woord komt dat?

Dat komt door zelfs.

- 9 a. Wat wordt in de tekst bedoeld met type theemuts?

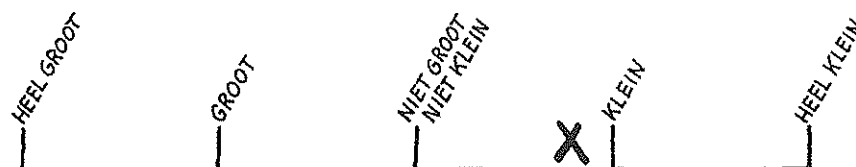
een slome, luie, niet actieve kat

- b. Wat voor type zou jij willen zijn?

voorbeelden: type 'snelle jacht', 'ren je rot', 'speer', 'grijze muis'

- 10 Als jij een hond zou willen aanschaffen, hoe groot zou die dan moeten zijn? Zet een kruisje.*

Voorbeeldantwoord

- 11 Als jij een hond zou willen aanschaffen, hoe zou zijn karakter dan moeten zijn?

Voorbeeldantwoord

Voorbeeldantwoord:

In woorden is dat: *Ik wil een hond die eerder een beetje ondeugend is dan braaf.*

Opdracht: Lees eerst de tekst hieronder helemaal door. In de tekst staan nummers. Onder de tekst staan zinnen. Als je bij een nummer komt, kijk je welke van deze zinnen het best op de plaats van het nummer kan staan. Zet die letter onder het nummer in de tabel. Er zijn twee zinnen die op geen enkele plaats passen.

Misschien is je broer wel een vreselijk Pietje Precies: hij kan niet tegen rommel, al zijn spulletjes liggen op een vaste plaats, en als hij een pluisje ziet liggen, raapt hij het onmiddellijk op. 1 Jij vindt het helemaal niet erg als alles een beetje door elkaar ligt. Je gooit al je kleren, je speelgoed en je boeken op een grote hoop. 2 Ruzie krijgen jullie dus niet, want hij is de baas in zijn kamer, en jij bent de baas in jouw kamer. Hij bemoeit zich niet met jouw rommelbergen, en jij hebt geen last van zijn schoonmaakhobby. Maar stel je voor dat jullie samen een kamer hebben. Dan komen er vast en zeker moeilijkheden. 3 Jullie trekken een grenslijn, midden door de kamer. In zijn helft is hij de baas. Hij mag die inrichten zoals hij dat wil. En jij bent de baas in jouw helft. Tussen landen bestaan er ook grenzen. 4 Aan de ene kant van de grens is de ene regering de baas, aan de andere kant heeft een andere regering het voor het zeggen. De verschillen tussen jouw land en een ander land kunnen soms heel groot zijn: de mensen spreken er een vreemde taal, ze gebruiken andere munten, de verkeersregels zijn afwijkend, ze vinden merkwaardig voedsel lekker, op scholen gaat het er veel strenger (of juist veel minder streng) toe. 5 De douane-mensen kijken niet eens op als je langs rijdt. Maar er zijn ook grenzen waar het allemaal heel moeilijk toe gaat. Je komt er alleen maar door als je een speciaal stempel in je paspoort hebt, en je bagage wordt helemaal ondersteboven gehaald. Als je eenmaal in het andere land bent, dan probeer je je zoveel mogelijk aan te passen aan de regels en aan de gewoonten die de mensen daar hebben. Je probeert hun taal te spreken, je proeft van het eten dat zij lekker vinden, je houdt je aan de verkeersregels. De grenzen tussen landen zijn er niet vanzelf gekomen. Heel soms komt het voor dat regeringen rond een tafel gaan zitten, en met een liniaal een kaarsrechte lijn trekken over een kaart. 'Dit stuk is van jullie, dit stuk is van ons, accoord?' In je atlas kun je daarvan wel voorbeelden vinden. Zo zijn de meeste grenzen van de Verenigde Staten zulke rechte lijnen. Ook in Afrika kom je ze wel tegen. Of men spreekt met elkaar af dat een bepaalde rivier (of een zee, of een gebergte) de grens vormt tussen twee landen. 6 Denk maar aan de Pyreneeën, die de grens vormen tussen Frankrijk en Spanje, of de Maas, die voor een deel de grens vormt tussen Nederland en België.

- A In zo'n geval is er maar één oplossing.
- B Maar het zal nog wel even duren voordat het zover is.
- C Men noemt dat natuurlijke grenzen.
- D Jij bent heel anders.
- E Als alle grenzen worden opgeheven, dan is er geen oorlog meer.
- F Gelukkig heeft je broer een eigen kamer, en jij ook.
- G Sommige grenzen kun je heel gemakkelijk passeren.
- H Eigenlijk gaat het er daarbij niet eens zoveel anders toe.

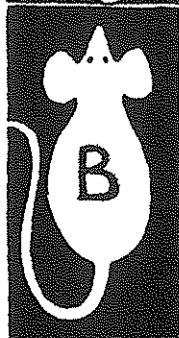
1	2	3	4	5	6
D	F	A	H	G	C

Om de grenzen zijn er tussen landen wel oorlogen gevoerd. De ene regering zegt dan: 'Dat kan wel zijn dat jullie dit stuk land hebben, maar het is van ons, want de inwoners hebben dezelfde godsdienst als in ons land!' En dan gaan ze erom vechten. Nog niet zolang geleden hadden Kroatië, Servië en Bosnië daarom ruzie met elkaar, maar ook iets langer geleden gebeurde het heel vaak dat landen knok kregen om de grens. Zo hebben Frankrijk en Duitsland eeuwenlang oorlogen met elkaar gevoerd over wie de baas mocht zijn in bepaalde grensgebieden, zoals de Elzas en Lotharingen.

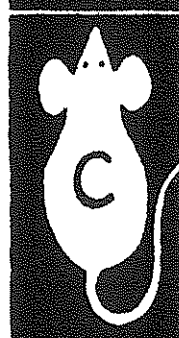
Een stukje Peter en Pips gehusseld

Ze spraken een onverstaanbaar taaltje. Dat was dus toch niks geworden. Wat angstig liep Peter nu dicht langs de hoge huizen. Hier waren geen winkels meer. De ramen hadden tralies. Tralies...? Als je daar éénmaal achter zat... ✕
Eindelijk stond Peter stil in een portiek van een winkel. Hier waren meer mensen, dat was beter. Hij leunde even tegen de muur om uit te hijgen.

In de etalage naast hem stonden kooien. Twee grote kooien. Een met kanaries en een met groene parkietjes. Een dierenwinkel dus. Er lagen ook wat pakjes. Zaad zeker. Dicht bij hem in de hoek stond een grote glazen kom. Zo een waar wel eens goudvissen in zwemmen. Maar hier zat geen goudvis in. Ook geen water. Zaagsel. En precies in het midden, op een omgekeerd bakje, zat een muis. Een stralend witte, beeldige muis. Met wat roze hier en daar en met zwarte pientere oogjes. Veel mooier dan muizen in een tekenfilm of in een boek. Een plaatje van een muis.

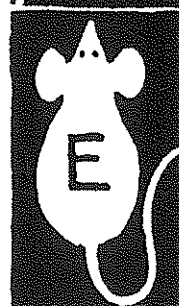

Peter had bij oma een keer een verhaal gelezen over een mooie prinses die op een rots aan een rivier zat. Ze kamde aldoor haar lange haren en alle vissers keken naar haar. Dan liep hun schip op de klippen en verdronken ze. Peter voelde zich net zo'n visser. Hij wou alleen maar blijven kijken en verder alles vergeten. Hij drukte zijn neus plat tegen het raam. Nu zag de muis hém ook. Ze ging op haar achterpootjes zitten, hield de voorpootjes voor de borst en haar bekje ging een beetje open van verbazing. Ze staarden elkaar aan. Het was liefde op het eerste gezicht.

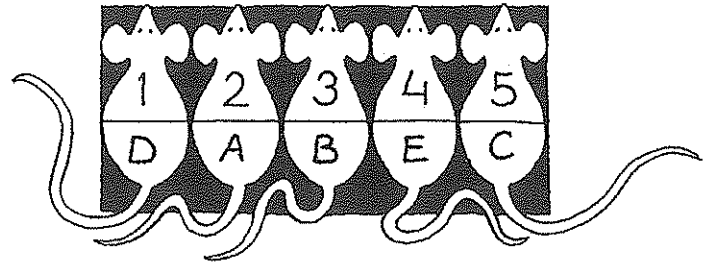
Heel even was Peter blij. Blij dat hij gelijk had gekregen. Hij was lekker verdwaald.^⑥ Dat kwam er nou van als je een kind boodschappen liet doen in een wildvreemd land.^⑥ Ze zouden zich ongerust maken. En dan zouden ze moeten zoeken. Misschien gingen ze dan van schrik wel naar huis...^⑥ Als ze hem niet vonden... Zoveel mensen waren er hier. Wie vond daar nu één enkel jongetje tussen? En wat dan? Hongerig zou hij dag en nacht door de straten moeten dwalen... Alleen op de wereld... Bédelen misschien...

Daar liepen twee grote blonde mevrouwen. Die zouden best uit Nederland kunnen komen. Maar wat moest hij nou vragen? Naar de kaaswinkel of naar de flat? Hoe heette dat gebouw ook weer? Del... Dela ... of zoiets. Meteen liepen de mevrouwen voorbij.

Een muizenprinses moest het wel zijn. Peter stond daar met zijn mond wijd open van verrassing. Van bewondering; van verrukking. Vergeten was de man in het autootje^③ Vergeten dat hij vreemd was. Vergeten dat hij verdwaald was.
De muis kamde met aandacht haar lange witte snorharen. Toen nam ze haar erg lange staart tussen haar fijne roze voorpootjes – het leken wel hándjes – en begon hem zorgvuldig te likken.

- 1 Schrijf in de 'muizentabel' hiernaast de letters in de goede volgorde.*

- 2 De fragmenten in de teksttabel hiernaast (verder: husseltabel) komen uit een heel mooi en leuk boek. De titel is: 'Peter en Pips'. Je zou het eigenlijk helemaal moeten lezen. Op de achterflap van het boek staat:

Peter moest van zijn ouders mee op vakantie naar Spanje en hij vindt dat vreselijk. Eerst al die enge vliegreis, dan het strand dat wel een mierenhoop lijkt en hij verstaat er niemand. Tot overmaat van ramp moet hij in zijn eentje boodschappen gaan doen en verdwaalt. Peter raakt helemaal in paniek. Maar hij is zijn angst op slag vergeten als hij in een dierenwinkel een prachtige witte muis ziet. Hij moet en zal die muis hebben, ook al mag het niet van zijn ouders, en hij weet al hoe...En dan breekt een spannende tijd aan. Hij moet Pips voor zijn ouders verstoppen en – erger nog – hoe krijgt hij het beestje straks door de douane heen?

In deze flaptekst staat een zin of staan zinnen die zeggen waarover het in de gehusselde tekst gaat. Arceer die zin of zinnen.

- 3 Uit de husseltekst is dit fragment weggelaten:

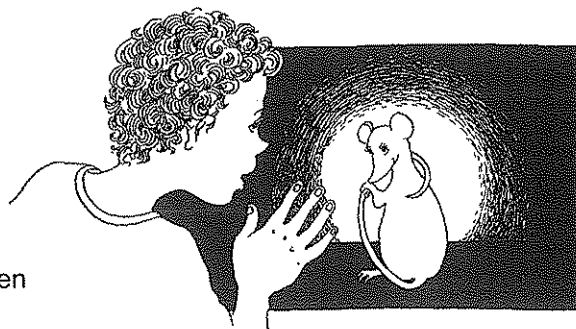
Een klein rood vrachtwagentje stopte vlak bij hem. Een man stak zijn hoofd uit het raampje en vroeg iets. Hij had zware wenkbrauwen en een snor. Verstijfd van schrik bleef Peter staan. Het portier ging open. Werd hij nou al meegenomen? De man lachte en zwaaide met zijn handen. Hij begreep dat dit jongetje hem niet verstond en zou dus aan iemand anders de weg wel vragen. Maar Peter was al weg. Hollen, hollen, terug die straat in en de hoek om. Hindert niet waarheen... wég-wezen! Zou dat een zigeuner geweest zijn? In een vrachtwagentje? Wat zag hij er gevaarlijk uit met die grote witte tanden. Alsof hij er zó een mes tussen zou nemen. O nee, dat waren piraten die dat deden.

In de husseltabel op de vorige bladzijde staat een zin die met het stukje hierboven te maken heeft. Arceer die zin. Zet achter het laatste gearceerde woord een kleine ③.

- 4 In welk stukje in de husseltabel op de vorige bladzijde komt dit fragment? Kleur het muisje voor dit stukje **rood**. Achter welke zin komt het fragment hierboven? Zet achter die zin een kruisje.
- 5 In het vierde fragment in de husseltabel drukt een zin een verwijt * uit. Onderstreep die zin en plaats achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑤.
- 6 In het vierde fragment in de husseltabel drukt een zin leedvermaak uit. Onderstreep die zin en plaats achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑥.

- 7 In het derde fragment in de husseltabel voelde Peter zich **net zo'n visser**. Waarom?
Kruis het vierkantje van het goede antwoord aan.

- ☐ Omdat hij bang is.
- ☐ Omdat hij verdwaald is.
- ☒ Omdat hij maar aan één ding kan denken.
- ☐ Omdat hij ook heel ver van huis is.
- ☐ Omdat hij ook niet weet hoe hij zich moet redden

- 8 a. Boven het gehusselde verhaaltje stond een titel. Welke zou dat geweest zijn?

- ☐ EEN GEVAARLIJKE ONTMOETING
- ☒ EEN GROTE VERRASSING IN EEN KLEIN HOEKJE
- ☐ WAT EEN DOMMOOR
- ☐ VER WEG
- ☐ ONGERUSTE OUDERS

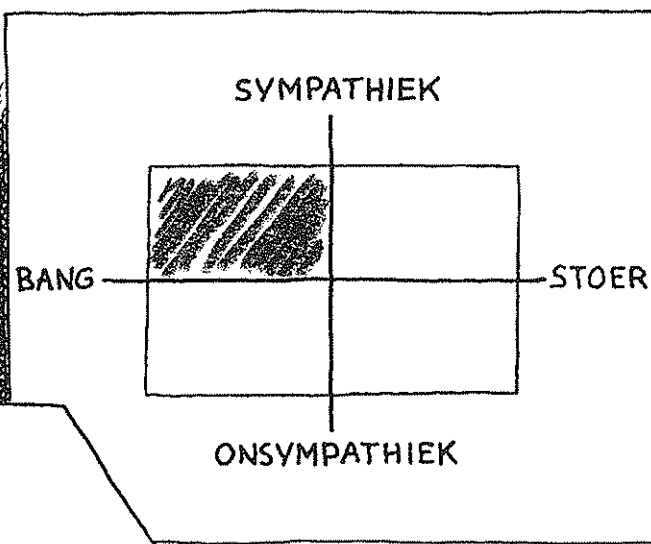
- b. Stel dat je een zin uit het verhaaltje als titel moest kiezen.
Welke zin zou jij dan als titel aan het verhaaltje geven?

Een plaatje van een muis. (Bijvoorbeeld; er zijn ook andere mogelijkheden.)

- 9 Stel je voor: Peter kan de verleiding niet weerstaan en hij koopt de muis. Zijn vader en moeder weten van niets. Hij denkt ook dat ze heel boos op hem zullen zijn. Hoe vertelt hij het zijn vader en moeder?

Ga met je 'verhaal' naar een vriend of vriendin uit je klas. Vertel hem of haar niets over de opdracht. Laat die ook niet zien. Kijk of hij of zij snapt waar je verhaal over gaat. Als dat zo is, dan is je verhaal goed. Snapt hij of zij het niet, verbeter je verhaal dan.

- 10 In welk vakje plaats jij Peter? Arceer het. *

Let op: de tussen haakjes geplaatste woorden zijn ook goed! Spelfouten tellen niet.
Dus 'dike' in plaats van 'dikke' is goed.

- 1 er
- 2 kun
- 3 niet
- 4 wordt
- 5 te
- 6 uitgebuit (overbelast)
- 7 ze
- 8 eten
- 9 naar
- 10 speciaal
- 11 hebben
- 12 niet
- 13 hoeven
- 14 geld
- 15 loop (sponsorloop-actie)
- 16 Hun (Het)
- 17 worden
- 18 niet
- 19 van
- 20 van
- 21 zijn
- 22 winkel (huis)
- 23 ze (zij)
- 24 werkt (gaat)
- 25 verdient
- 26 cent
- 27 moeder

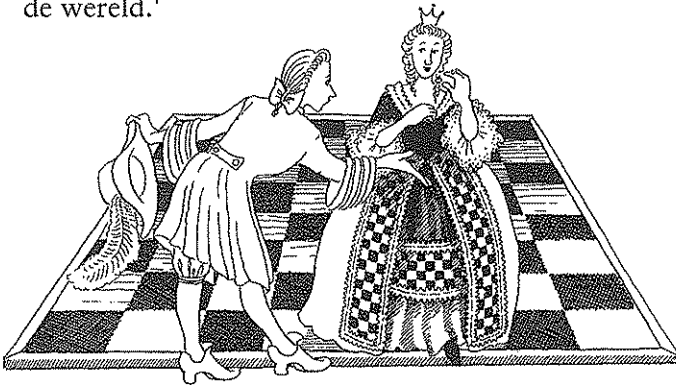
- 28 dochter (kind)
- 29 niet
- 30 vader
- 31 het (zijn)
- 32 met
- 33 arm (markt, straat)
- 34 dag
- 35 moeder (vader)
- 36 toe
- 37 zij (ze)
- 38 een (de)

- 39 stukjes
- 40 een
- 41 hun
- 42 ijzer (papier)

Prinses Roosje

Er was eens een prinses die heel goed kon schaken. Iedere avond zaten haar vader en zij met gebogen hoofd over het schaakbord. Na nog geen half uurtje zei de koning al⁹: 'Kijk nu toch, ik sta weer mat, mijn dochter is het slimste meisje van de wereld.'

Op een dag vroeg een jonge koning haar of ze zijn vrouw wilde worden. 'Pas maar op,' zei de prinses, 'ik win vast van je met schaken.' De jonge koning glimlachte. 'Schaken is ingewikkeld,' zei hij. 'En vrouwen die nadenken zijn niet mooi om te zien.' 'Nou nee,' zei de prinses boos, 'ik denk niet dat ik je vrouw wil worden.' 'Je zult wonen in mijn paleis,' zei de jonge koning. 'En mijn paleis zal ook van jou zijn. Je zult eten van mijn porseleinen borden en mijn porseleinen borden zullen ook van jou zijn. Je zult slapen in mijn gouden bed en mijn gouden bed zal ook van jou zijn.'¹⁰ 'Wat praat je mooi,'¹¹ zei de prinses. 'Doe je dat de hele dag?' 'Als het zo uitkomt,' zei de jonge koning. *De prinses sloeg haar ogen neer.* 'Ik wil je vrouw worden,' zei ze zacht. **T** Na de bruiloft zette de jonge koning een zware kroon op het hoofd van de prinses en hij zei: 'Nu ben je koningin en neem ik je mee naar mijn eigen land.' In het grote paleis waar iedereen voor de jonge koningin boog, was geen schaakbord te vinden. De jonge koningin verveelde zich en ze zei tegen de jonge koning: 'Nu goed, je hebt liever niet dat ik schaak, maar ik moet toch iets om handen hebben. ♣ Ik wil dat je een prachtige rozentuin laat aanleggen - een tuin waar ik de

rozenstruiken kan verzorgen en waar alleen wij mogen komen.' De jonge koning knikte en de rozentuin die hij liet aanleggen was nog mooier dan de rozentuin in de dromen van de jonge koningin. Wanneer de jonge koningin moe was van alle drukte in het paleis en van de kamermeisjes die niets begrepen, ging zij naar de rozentuin. Wanneer de jonge koning moe was van het ondertekenen van doodvonnissen of wanneer hij dacht dat al zijn raadsheren een taal spraken die hij niet had geleerd, ging hij naar de rozentuin. Zo kwam het dat die twee elkaar daar iedere dag ontmoetten. ♣

Op een dag was de jonge koningin alleen in de rozentuin. Ze zat bij de vijver en keek naar haar spiegelbeeld. 'De rozen zijn mooi,' zei ze zacht, 'maar ze zien er wel iedere dag hetzelfde uit. De koning heeft gisteren gegeeuwd toen we hier waren. Het wordt tijd dat er een prins of een prinsesje komt.' In het water werden *ook* de torens van het paleis weerspiegeld. Op de hoogste torentrans bibberde het spiegelbeeld van een slanke vogel. De jonge koningin keek over haar schouder naar het paleis. Op de torentrans stond een witte ooievaar. 'Ik wil -,' zei de jonge koningin, maar ze durfde niet te zeggen wat ze wilde. 'U wilt een prinsesje,' hoorde ze een *schril* stemmetje zeggen. Tussen het hoge gras bij de vijver ontdekte de jonge koningin een kikker. 'Binnen een jaar zal er een prinsesje worden geboren,' zei de kikker die kleiner was dan een net geboren katje en een buik had die dik en rond als een appel was.

- 1 Dit verhaaltje komt uit 'Prinses Roosje', een leuk boekje van Peter van Gestel. De prinses in het stukje hiernaast, is niet prinses Roosje. Wie zou prinses Roosje dan wel kunnen zijn?

Het dochtertje van de jonge koningin in het fragment hiernaast.

- 2 Dit fragment komt uit een sprookje. Waaruit kun je dat het beste opmaken?*

Kruis je antwoord aan.

- ☐ Er komen een prinses en een jonge koning in voor.
- ☐ De figuren in het verhaal slapen in een gouden bed en spelen met een gouden bal.
- ☐ Er komt een prinses in voor die heel goed kan schaken.
- ☐ De prinses en de jonge koning trouwen met elkaar zonder dat ze elkaar kennen.
- ☒ Er komt een pratende kikker in voor.
- ☐ De prinses krijgt de allermooiste rozentuin.

- 3 In de tekst zit een sprongetje in de tijd. Je wordt voor dat sprongetje in de tekst niet gewaarschuwd door een witregel. Geef aan met een **T** waar het sprongetje plaatsvindt.*

- 4 De prinses reageert eerst boos op de jonge koning. Waarom is ze boos?

Omdat de jonge koning denkt dat vrouwen die nadenken niet mooi zijn. En de prinses is een vrouw die kan nadenken.

- 5 De prinses raakt toch onder de indruk van de jonge koning. Onderstreep de zin waaruit je dat kunt opmaken. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑤.

- 6 De prinses vraagt: '**Doe je dat de hele dag?**'

De jonge koning antwoordde: '**Als het zo uitkomt.**'

Wat wil de jonge koning hiermee duidelijk maken?

Hij wil duidelijk maken dat hij voor de prinses extra zijn best wil doen.

- 7 De prinses sloeg haar ogen neer.

Waarom doet ze dat? (Let op er kunnen meer antwoorden goed zijn! Zet kruisjes)

Omdat ...	☐ ze bang is	☐ ze zich schaamt
	☐ ze verdrietig is	☐ ze spijt heeft van haar boosheid
2 ☒ ze heel blij is	☐ ze zich moe voelt	
☐ ze de jonge koning niet geloofd	1 ☒ ze verlegen is	

Zet een **1** voor het antwoord dat je het beste vindt en een **2** voor het op een na beste antwoord. Waarom vind je het antwoord met de **1** ervoor beter dan het antwoord met de **2** ervoor.

Meestal sla je je ogen neer als je je een beetje verlegen voelt.

- 8 a. Welke 4 zinnen in de tekst vormen samen een opsomming*? Arceer het eerste woord van de eerste zin en het laatste woord van de vierde zin. Schrijf achter de gearceerde woorden een kleine ⑤.

b. Wie geeft die opsomming en waarom?

De jonge koning maakt de opsomming omdat hij indruk wil maken op de prinses. (deftiger: hij wil haar imponeren).

- 9 De prinses had haar vader na ongeveer een half uur schaakmat gezet. Onderstreep het woord in de tekst dat duidelijk maakt dat dit snel was. Schrijf achter dit woord een kleine 9.

10

schaakprobleem	schaakbord
schaakbord	schaakklok
schaakpartij	schaakmeester
schaakstuk	schaakpartij
schaakklok	schaakprobleem
schaakmeester	schaakspel
schaakspel	schaakstuk
schaakwedstrijd	schaakwedstrijd

Plaats de woorden die in de eerste kolom staan, in de tweede kolom in alfabetische volgorde.*

- 11 Schrijf twee uiterlijke kenmerken van de kikker in het verhaaltje op.*

1. *Kleiner dan een net geboren katje.*
2. *Een buik die dik en rond als een appel was.*

- 12 In de tekst staan tussen ☼ en ☼ direct na elkaar twee zinnen die je misschien wel een beetje 'dichterlijk' kan noemen. Ze staan er zoals ze er staan omdat veel lezers dat mooi of grappig vinden. Je zou ze in je aardrijkskundeboek of in een krantenartikel niet gauw op die manier tegenkomen. Schrijf hieronder van beide zinnen het eerste en laatste woord op.
Eerste zin: *Wanneer ... rozentuin.* Tweede zin: *Wanneer ... rozentuin.*

- 13 In de tekst staat **ook**.
Waarom gebruikt de schrijver ook in deze zin?

Behalve de torens werd ook de prinses weerspiegeld.

- 14 In de tekst komt een teken voor dat wijst op een toekomstige gebeurtenis. Welk teken is dat?*

Dat is de ooeivaar.

- 15 Onderstreep de twee woorden die ongeveer hetzelfde betekenen als **schril**.
zacht – scherp – hard – hees – schel – lief – krakend – haperend – droevig

- 16 Waarom zou er in het grote paleis geen schaakbord te vinden zijn en wat was het gevolg daarvan? *Omdat de koning niet wilde dat de prinses schaakte.*
Het gevolg was dat de prinses zich verveelde.

- 17 Het wordt tijd dat er een prins of prinsesje komt. Waarom of waardoor vindt de koningin dat het tijd wordt? *De jonge koning lijkt uitgekeken te zijn op de prinses (of de rozentuin). Als er een prins of een prinsesje op komt is, heeft hij weer iets dat hem bezighoudt.*

- 18 Schaken is een denksport. Schrijf hierachter nog een andere denksport. *dammen*
Schrijf op waarom we van denksporten spreken.

Bij denksporten moet je heel goed nadenken. (vooral je hersens zijn in beweging!)

- 1 'De vondst' is een spannend boek van de schrijver Henk Barnard. Als je de zinnen hieronder in de goede volgorde zet, kom je er meer over te weten. Zet de nummers van de zinnen in de goede volgorde in de tabel naast de tekst.

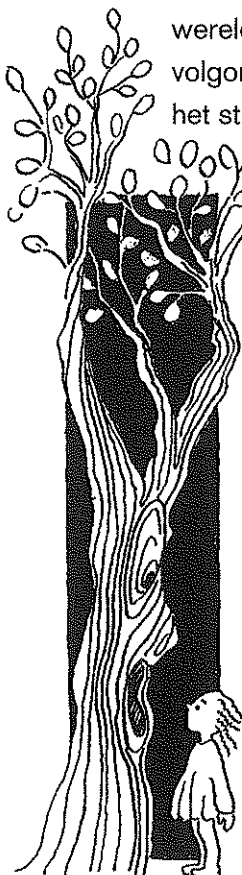
3
1
4
2
6
8
10
5
9
7

- 1 Zijn vriend André houdt hem daarom gezelschap.
- 2 Ze ontdekken een geheime ruimte.
- 3 De ouders van Ton zijn op zakenreis.
- 4 Als Ton en André aan het stoeien zijn, ontstaat er een gat in de muur van de kamer van Ton.
- 5 Bewegen zijn ogen of lijkt dat alleen maar zo?
- 6 Als ze daar naar binnen gaan, schrikken ze heel erg!
- 7 Ze maken het gat weer dicht en schuiven het bed er weer voor.
- 8 Er zit een zwarte man op een stoel. Doodstil.
- 9 De jongens gaan terug naar Tons kamer.
- 10 Is hij dood? Leeft ie?

Hoe het verder gaat? Lees maar in het boek!

- 2 Gerard Brands heeft veel leuke boeken geschreven. 'Charlotte, de kleinste vrouw van de wereld' is de titel van een van die boeken. Hieronder staan 14 zinnen. Als je die in de goede volgorde zet, weet je waar dat boek ongeveer over gaat. Let op: er staan 2 zinnen bij die niet bij het stukje over Charlotte, de kleinste vrouw van de wereld horen.

- A Terwijl haar oom bedenkt hoe hij het zal aanpakken, loopt ze dan ook weg.
- B Flink als Charlotte is, stapt ze op de mieren af.
- ~~X~~ Baby's vragen veel aandacht van hun moeder.
- D Om precies te zijn: 48,5 cm.
- E De boom vertelt haar over mieren die een oorlog met elkaar willen beginnen.
- F Haar oom wil haar omdat ze niet groter is dan een pasgeboren baby tentoonstellen.
- G Ze kijkt er wel van op, maar het gebeurt: ze komt in gesprek met een beukenboom.
- H Ze weet de mieren over te halen de vrede te bewaren.
- I Wat dit boek zo leuk maakt is dat je over elk van hen grappige bijzonderheden aan de weet komt.
- J Charlotte is bijzonder, omdat ze zo ontzettend klein is.
- K Charlotte ontmoet nog veel meer bosbewoners zoals een vos, een ekster en eekhoorns.
- L Jammer voor hem, maar daar voelt Charlotte niets voor.
- M Ze gaat het bos in.
- ~~X~~ Een museum is eigenlijk ook een soort tentoonstelling.

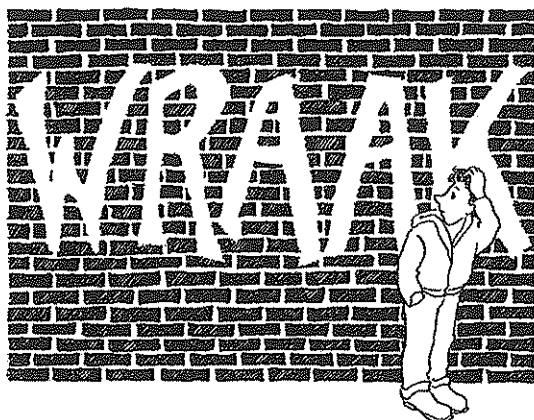
Streep eerst de letters voor de zinnen die helemaal niet in het verhaaltje horen door. Zet dan de letters van de zinnen in de goede volgorde in de tabel hieronder.

J	D	F	L	A	M	G	E	B	H	K	I
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Mieke van Hooft heeft al een paar fijne boeken geschreven. Haar nieuwste boek is 'Treiterkoppen'. Het is een van de boeken die door de Nederlandse kinderjury 1996 uitgekozen zijn. Dat betekent dat het volgens heel, heel veel kinderen bij de beste 15 boeken van 1995 hoort. Op de achterkaft staat:

Op zijn school wordt Olaf voortdurend gepest door Derk en zijn trouwe volgelingen: Michael, Silvia en Moniek. Olaf begrijpt het niet. Waarom hij? En waarom komt niemand hem te hulp? Hoewel Olaf het niet op zich laat zitten, kan hij in zijn eentje niet op tegen de hele groep. Tot hij Jacco ontmoet. Die vindt dat Olaf wraak moet nemen. Maar of dat de oplossing is?

- 1 Op die vragen op de flap geeft het boek een antwoord. Lees het maar. Het is echt heel mooi!

Maar wat vind jij van de oplossing van Jacco? Zou Olaf er wat mee opschieten? Of zal het pesten juist erger worden? Wat moet Olaf weten om er echt iets aan te kunnen doen?

Schrijf hieronder een korte reactie op (een paar van) deze vragen.

Vertel 4 of 5 andere kinderen op welk probleem je moest reageren. Lees dan voor wat je opgeschreven hebt. Ga na of de andere kinderen het met je eens zijn.

Als ze je tekst goed begrepen hebben (ze hoeven het dus niet met je eens te zijn) dan heb je een duidelijke tekst geschreven.

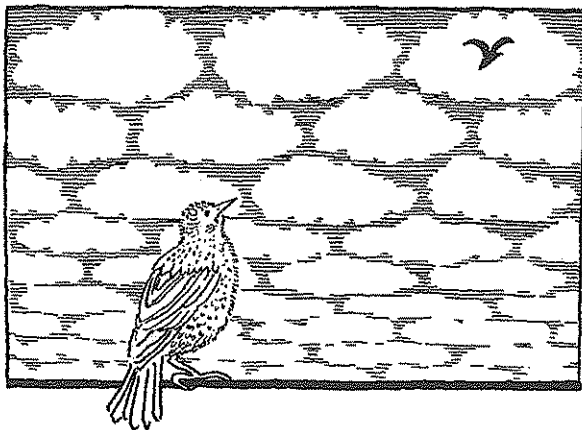
- 2** Hieronder staat een stukje uit 'Treiterkoppen'. Er zijn woorden en zinnen uit weggelaten. Ze staan onder de tekst met een letter ervoor. Schrijf die letter op de plaats waar het woord, de woorden, of de zin is weggelaten.*

De volgende ochtend pakt Olaf zijn fiets om naar school te gaan. Hij kijkt nog een keer achterom naar mam en Katja die voor het raam staan te zwaaien. Met een slap handje zwaait hij terug. **F** Ze heeft iets gemerkt. **B** Hij zou haar wel alles willen vertellen over Derk en Michael. Over meneer Bert ...

Hij zou wel tegen haar aan willen kruipen en zijn hoofd willen verstoppen in de holte van haar arm. **H** Een gevoel dat hij geen kleine jongen meer kan zijn? Dat zijn ouders verdrietig zouden zijn als ze wisten wat er aan de hand is?

Hij kijkt op zijn horloge. Hij is laat. **D** Nu hoeft hij tenminste niet op het schoolplein te wachten. Bij de snackbar heeft een groepje mussen zich om een zak plat gereden patat verzameld. Olaf **E** kijkt toe hoe twee meeuwen kriesend rondcirkelen en

de mussen verjagen. Een paar tellen later is de lucht vol meeuwen en zijn alle mussen gevlucht. Olaf denkt aan Tup. **G** Hoe moet dat straks, als hij groot genoeg is om te vliegen? Er is geen merel moeder die het hem kan leren. Weet een jonge vogel uit zichzelf hoe hij de lucht in kan? **G** Als mama nou maar goed in de gaten houdt dat Katja Tup niet teveel eten geeft! **A** En als Katja nou over twee weken naar school gaat, hoe moet dat dan met Tup? Zuchtend slaat Olaf het sluipeggetje in dat naar school leidt. **C** Hij neemt het iedere ochtend. Hij gaat op zijn trappers staan als hij het zanderige heuveltje over moet. Zijn voorwiel slipt. Hij geeft een ruk aan zijn stuur en steekt een been uit om overeind te blijven. Ineens voelt hij dat hij wordt beetgepakt.

- A** En dat ze geen rare dingen met hem doet!
- B** Aan de ene kant vindt Olaf dat wel prettig.
- C** Het is een donker weggetje langs het park.
- D** Gelukkig.
- E** ... mindert even vaart en
- F** Hij voelt dat mam zich ongerust maakt over hem.
- G** Zal hij zich redden?
- H** Maar iets houdt hem tegen.

- 3** Wat is het stukje hieronder absoluut **niet**? Zet een kruisje bij de goede antwoorden

'Probeer of je 'Treiterkoppen' te pakken kan krijgen en lees het. Het is echt de moeite waard'.

- ☒ een dreigement
- ☒ een waarschuwing
- ☐ een dringend advies
- ☐ aanmoediging
- ☐ een mening
- ☒ een beschrijving
- ☒ een felicitatie
- ☐ reclame

Pony is een verzamelnaam voor verschillende rassen van kleine paarden. Het belangrijkste verschil met het paard is de schofthoogte. Paarden met een schofthoogte kleiner dan 1 meter en 47 centimeter (1 m 47) noemen we pony's. Zijn er nog andere verschillen tussen pony's en paarden? Ja. Pony's stellen niet zulke hoge eisen aan voedsel en verzorging. Pony's hebben genoeg aan het gras in de wei, tenminste als dat een goede wei is.

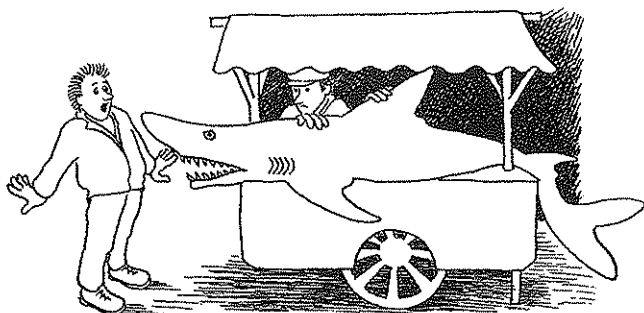
- 1 Soms gebruiken schrijvers één of meer woorden om de lezer duidelijk te maken wat in hun tekst belangrijk is. Als lezer weet je dan: Ha, pas op wat nu komt, is belangrijk, dat moet ik onthouden. In de tekst hiernaast staan één of meer van die woorden.
Onderstreep het of onderstreep ze.
- 2 Waarover wil de schrijver van de tekst hiernaast vooral iets zeggen? Hij wil vooral een antwoord geven op de vraag:
Wat is het verschil tussen pony's en paarden?
- 3 Hoeveel verschillen tussen pony's en paarden worden in de tekst genoemd? 3

- 4 De pony komt nog niet zo heel lang in ons land voor. Zoek op in de encyclopedie of in het documentatiecentrum wanneer er tamelijk veel pony's naar ons land kwamen, welk soort pony dat was en waar ze vandaan kwamen. Maak aantekeningen.*

In de jaren rond 1935 (of: in de jaren dertig) voerde(n België en) Nederland pony's in. Het waren Shetlanders. Die komen uit Engeland. De Shetlanders werden gebruikt in de fruitteelt als lastdier. Bij tamelijk lage bomen kwamen deze dieren heel goed van pas. Ze hebben een schofthoogte van 85 tot 107 centimeter.

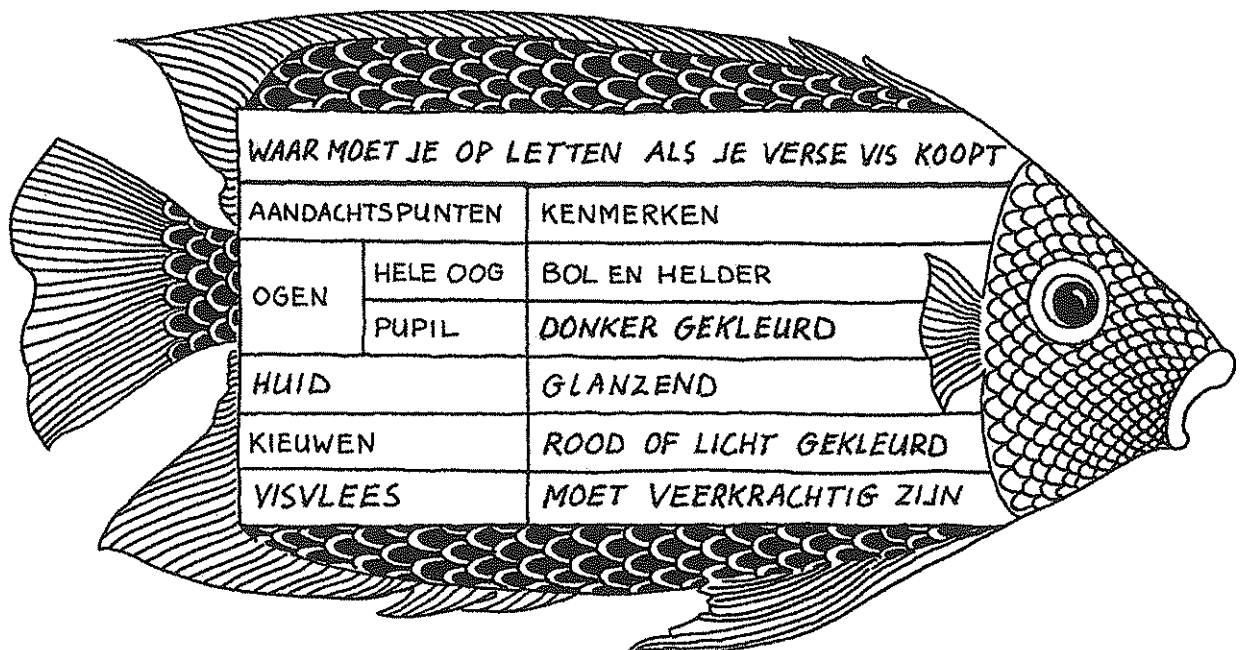
- 5 De tekst hiernaast bestaat uit drie alinea's. Je kunt dat niet zien, omdat in de tekst geen witregels zijn aangebracht. Wat is het onderwerp van de eerste alinea?*

*De visverkoper
of: De opleiding tot visverkoper
of: Het vak visverkoper*

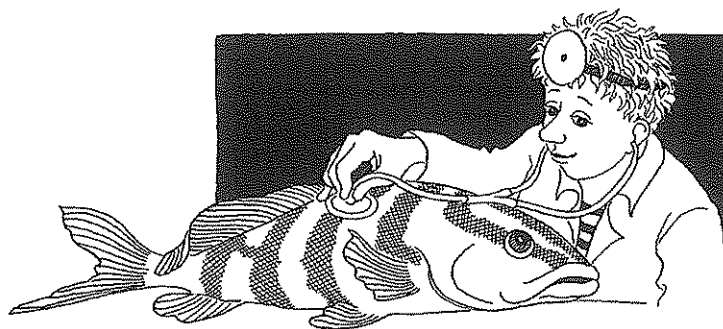

Net als de slager is de visverkoper een echte vakman. Hij heeft het vak op een speciale school geleerd. Deze school heet de Visvakschool. Daar leert hij hoe je vis moet schoonmaken, bereiden en bewaren. De opleiding duurt een jaar en iedere visverkoper moet deze opleiding volgen. Vis⁷ kan snel bederven.⁸ De viswinkel of viskraam moet dan ook goed worden schoongehouden. De visverkoper moet heel hygiënisch te werk gaan.¹⁴ Toch is dit niet voldoende om de vis vers te houden. Deze moet ook nog worden bewaard op ijs of in een koeling.¹⁴ Wil¹⁰ je zelf verse vis kopen, houd dan de volgende tips in je achterhoofd. Als je een hele vis koopt, let dan op de ogen en de huid. De ogen moeten bol en helder staan. De pupillen moeten donker gekleurd zijn. De huid hoort glanzend te zijn. Heel belangrijk zijn de kieuwen. Als het goed is, zijn deze rood of licht gekleurd. Als je met je duim op visvlees drukt, moet het vlees weer terugveren. Dan weet je zeker dat je verse vis koopt.

- 6 Wat wil de schrijver in de eerste alinea vooral duidelijk maken? Kruis het goede antwoord aan.
- ☐ Het beroep van slager en het beroep van visverkoper lijken op elkaar.
 - ☒ Het verkopen van vis is een vak dat je leren moet op school.
 - ☐ De opleiding op de Visvakschool duurt een jaar.
- 7 Arceer het eerste woord van de eerste zin van de tweede alinea in de tekst naast vraag 5. Schrijf er een kleine ⑦ achter.
- 8 a. Wat wil de schrijver in de tweede alinea vooral duidelijk maken? Onderstreep één zin in de tekst die dit duidelijk maakt en zet er een kleine ⑧ achter.
- b. Hieronder staat vis. Dat is een woord dat je echt nodig hebt als je in het kort wilt vertellen wat er in de tweede alinea staat. Schrijf hieronder nog 3 van die woorden op.
- Vis, schoon (of schoonhouden), hygiëne (of hygiënisch), koelen (of koeling)*
- 9 Hoe kun je voorkomen dat vis bederft?
- Begin je antwoord met: *Het bederf van vis voorkom je*
- in de eerste plaats door het schoonhouden van de kraam of de winkel*
en in de tweede plaats door een goede hygiëne
en in de derde plaats door de vis gekoeld te bewaren.
- 10 Wat is het eerste woord van de derde alinea in de tekst naast vraag 5. Arceer het woord. Schrijf er een kleine ⑩ achter.
- 11 Welke vraag wil de schrijver in de derde alinea vooral beantwoorden?
- Waar moet je op letten als je (zelf) verse vis koopt?*
- 12 Kijk in het antwoordenboek of je vraag 11 goed gemaakt hebt. Schrijf de goede vraag als titel in de eerste rij van de tabel hieronder en vul dan de tabel verder in.

- 13 Stel je voor dat je voor iemand een lijstje met tips of punten voor de controle van de versheid van vis moet maken. Hoeveel tips komen er dan op het lijstje te staan? (Kijk maar eens in de tabel bij vraag 12)

Maak een tabel. In de eerste kolom komen de aandachtspunten. In de tweede de vraag die je jezelf moet stellen. Als je de vragen met 'Ja' beantwoorden kan, is de vis vers.*

AANDACHTSPUNT	TE STELLEN VRAAG	
OGEN	STAAN DE OGEN BOL EN HELDER?	JA / NEE
HUID	IS DE HUID GLANZEND?	JA / NEE
KIEUWEN	ZIJN DE KIEUWEN ROOD OF LICHT GEKLEURD?	JA / NEE
VLEES	VEERT HET VLEES TERUG ALS JE ER OP DRUKT?	JA / NEE

- 14 'De consument zou anders ernstig ziek kunnen worden'.
Waar past deze zin het beste in de tekst bij vraag 5? Arceer het woord waar de zin het best geplaatst kan worden en schrijf er een kleine 14 achter.
- 15 Welke alinea's horen het meest bij elkaar? *Alinea 2 en alinea 3*. Waarom?

Beide alinea's gaan over de versheid van vis.

16

'Eerst worden de pinda's gekeurd op alfa-toxine. Als'

Denk na over de volgende vraag: Als ik in een tekst zulke moeilijke woorden tegenkom, lees ik dan verder? Als je over deze vraag hebt nagedacht, maak dan de volgende vraag.

- 17 'Eerst worden de pinda's gekeurd op alfa-toxine. Als die stof ondanks de strenge keuring bij de aankoop, toch in de noten wordt gevonden, dan gaat de hele partij weg. Onderin ...'
Je ziet dat je niet moet laten afschrikken door een of een paar moeilijke woorden. Je weet nu nog wel niet precies wat alfa-toxine is, maar je weet het wel ongeveer.

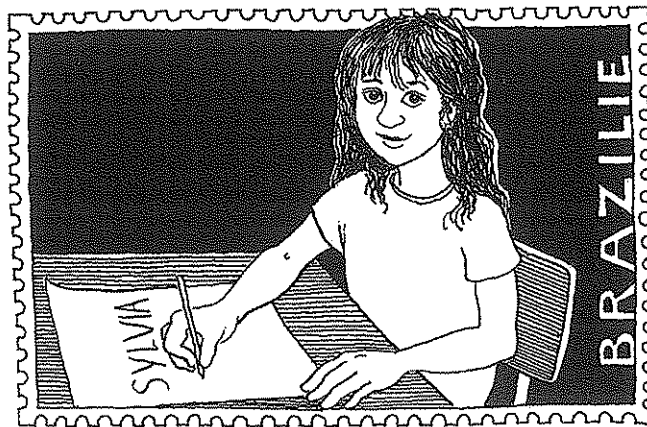
Het is vermoedelijk een vergif

Let op: de tussen haakjes geplaatste woorden zijn ook goed! Spelfouten tellen niet.
Dus 'dike' in plaats van 'dikke' is goed.

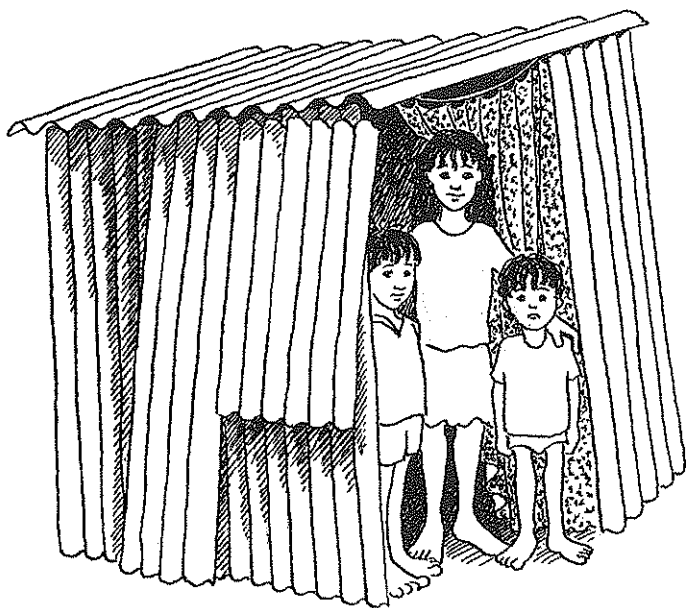
1	vroeg	35	het
2	sneeuwman (sneeuwpop)	36	oogjes
3	Het	37	ook
4	kachel (openhaard)	38	het
5	voor (toch)	39	is
6	hebt	40	Als
7	Beren	41	had
8	van	42	ik
9	Als	43	kan
10	vrije	44	nooit
11	mijn (een)	45	weer
12	hol	46	het
13	een	47	zich
14	in	48	een
15	konden	49	jij
16	ze	50	mij
17	het		
18	had		
19	moeder		
20	en (dus)		
21	en (dus)		
22	genomen (gebruikt)		
23	moeder		
24	vanzelf (toch, ook)		
25	winterpeen (winterwortel)		
26	Zo (Ziezo)		
27	wel		
28	Hoe		
29	heeft		
30	Een		
31	benen		
32	ie (hij)		
33	vind		
34	Hij		

Sylvia dos Santos (10) woont in een 'favela', een sloppenwijk, in Brazilië. Ze kon niet naar school omdat ze op haar broertjes moest passen. Maar daar heeft UNICEF iets op gevonden.

Alle kinderen zouden eigenlijk naar school ² moeten gaan, vindt UNICEF, anders krijgen ze later nooit een goede baan. Maar arme ouders zeggen: 'Onze kinderen moeten werken, we kunnen hun geld niet missen.' Of: 'Onze dochter moet op de kleintjes passen.' UNICEF bedacht een goed plan. Als de armste ouders hun kind naar school sturen, krijgen ze geld! De kinderen krijgen een stempelkaart, zodat je kunt zien of ze trouw komen. ⁵ Eén van die kinderen is Sylvia dos Santos.

Sylvia is 10 jaar. Ze woont in een golfplaten 'huisje' met één kamer in een favela. Haar vader is verdwenen. Haar moeder werkt in de stad. Sylvia paste altijd op haar twee broertjes. ⁷ Maar nu heeft ze een stempelkaart. ^{8a} Elke keer als Sylvia naar school gaat, ontvangt haar moeder zoveel cruzeiros dat ze de (nieuwe) crèche kan betalen! ^{8b}

Het is nog donker in huis. Sylvia ligt in het ³ grote bed, maar ze is klaar wakker. Ze durft zich niet om te draaien, want haar broertjes liggen dicht tegen haar aan. Tonio snurkt een beetje, omdat hij verkouden is en Paulinho heeft een armpje over haar heen gelegd. Haar moeder slaapt aan de andere kant.

Sylvia is opgewonden en zenuwachtig ¹⁰ Vandaag wordt alles anders: ¹⁵ ze mag voor het eerst naar school! Er klinkt al wat gestommel bij de burens. Gerammel met pannetjes en kopjes, er valt iets op de grond. Een vloek. Straks gaat de radio aan bij de andere burens. Elke dag hetzelfde. Ze kunnen alles van elkaar horen door de dunne wanden. Sylvia houdt het niet meer uit. Ze klimt over Tonio heen. Oei, wat is het koud. Rillend trekt ze haar jurk aan. Snel koffie maken. Ze pakt wat hout, waar zijn de lucifers? Oh wacht, het water is op. Ze neemt de jerrycan van de plank en sloft op haar slippers de deur uit. Ze glibbert het natte pad af naar beneden, naar de pomp.

De ochtend is mooi, de zon is bloedrood. Jammer dat het zo stinkt ... het stinkt naar rotte vis en afval. Zou ze daar ooit aan wennen? Ik ga goed leren, denkt Sylvia, dan word ik later rijk en dan koop ik voor mama een wit huis, waar het altijd lekker ruikt! ¹² Celinha en Maria staan al druk te praten bij de pomp, alsof het niet vroeg is. Het water klettert op de stenen. 'Hé Sylvia' ... beginnen ze. Sylvia lacht. 'Ik moet opschieten,' zegt ze trots, 'ik ga vandaag naar school!'

- 1 Dit artikel komt uit UNICEF Junior. Dat is de jeugdrubriek in UNICEF Nieuws. UNICEF is het kinderfonds van de Verenigde Naties. Wat is een goede titel voor de hele tekst? *
- ☐ KROTTENWIJKEN
 - ☐ SYLVIA
 - ☒ SYLVIA MAG OOK NAAR SCHOOL
 - ☐ BRAZILIE
 - ☐ UNICEF
 - ☐ SYLVIA WOONT IN EEN 'FAVELA'
 - ☐ SYLVIA DRINKT AL KOFFIE
 - ☐ WAT EEN HERRIE
- 2 In het artikel kwamen ook twee ondertitels voor. Deze titels zijn DE STEMPELKAART en VANDAAG WORDT ALLES ANDERS. Boven welk deel zou jij DE STEMPELKAART als titel plaatsen? Onderstreep de eerste regel van dat stukje. Zet achter het laatste onderstreepte woord een kleine ②
- 3 Boven welk deel zou je VANDAAG WORDT ALLES ANDERS plaatsen? Onderstreep de eerste regel van dat stukje. Zet achter het laatste onderstreepte woord een kleine ③.
- 4 Zoek op in een encyclopedie of in een ander boek of naslagwerk in het documentatiecentrum.
- UNICEF is een afkorting. Waarvan?
Van: United Nations International Children's Emergency Fund (=Kinderfonds van de Verenigde Naties; een fonds dat kinderen in nood helpt)
 - Wanneer is UNICEF opgericht?
In: 1946 (11 december)
 - Waarom is UNICEF opgericht?
UNICEF is opgericht omdat er na de Tweede Wereldoorlog heel veel kinderen dakloos waren en honger leden. Om hen te helpen is UNICEF opgericht.
- 5 UNICEF bedacht een goed plan. Onderstreep de zinnen die uitleggen wat dat plan was. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑤.
- 6 Waardoor kunnen kinderen van arme ouders in Brazilië niet naar school? De tekst noemt twee mogelijke oorzaken. Schrijf ze hieronder over.
- 1 *Onze kinderen moeten werken, we kunnen hun geld niet missen.*
 - 2 *Onze dochter moet op de kleintjes passen*
- 7 Waarom kon Sylvia niet naar school? Onderstreep in de tekst het stukje dat op deze vraag een antwoord geeft. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑦.
- 8 Het probleem van Sylvia en haar moeder is nu opgelost.
- a. Onderstreep de zin waarin de oplossing voor het probleem van Sylvia en haar moeder genoemd wordt. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord: ⑧a.
 - b. Onderstreep de zin die uitlegt hoe de oplossing werkt. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord: ⑧b.

- 9 Hoe heten de broertjes van Sylvia? *Tonio* en *Paulinho*
- 10 In de derde alinea* staat een woord dat ongeveer hetzelfde betekent als **nerveus**. Onderstreep het. Schrijf achter de laatste letter van het woord een kleine ⑩.
- 11 **Vandaag wordt alles anders ...** Toch is er ook iets hetzelfde gebleven is. Wat is dat?
Het gestommel bij de burens, het gerammel met pannetjes en kopjes daar en hun radio.
- 12 Er staat een stukje in de tekst dat je een droom zou kunnen noemen. Onderstreep dat stukje. Schrijf achter het laatste woord een kleine ⑫.
- 13 Sylvia is in een goede bui. Ze is blij dat ze tegen haar buurmeisjes kan zeggen: ik ga vandaag naar school. Ze is trots. *Goed, blij* en *trots* zijn woorden die iets positiefs uitdrukken. *Slecht, bah* en bijvoorbeeld *vies* drukken meestal iets negatiefs uit. Schrijf in de eerste kolom woorden die iets positiefs uitdrukken en in de tweede kolom woorden die iets negatiefs uitdrukken.

POSITIEF	NEGATIEF
STERK, OPGELUCHT	BEDROEFD, VERMOEID, SLOOM
GEZOND, FIT	VERDRIETIG, EENZAAM
VOL MOED, VERRAST	ZIEK, ONRUSTIG
JUICHEND	TELEURGESTELD, BOOS

De woorden in de tabel zijn voorbeelden

- 14 Schrijf twee woorden op die je in plaats van **trouw** kunt gebruiken
regelmatig of *elke dag*
- 15 Waarom staat er 'huisje' en niet gewoon huisje in de tekst (zie begin van de 2e alinea)?
Eigenlijk verdient het hutje waarin Sylvia woont de naam huis niet.
of: Het huis van Sylvia is zo eenvoudig dat je het eigenlijk geen huis kunt noemen.
- 16 Onderstreep de dubbele punt (:) die je kunt vervangen door **want**.
Zet er een kleine ⑬ achter.

- 17 Heel erg rood is bloedrood (of: vuurrood). Vul de tabel in.

GEWOON...	HEEL ERG...
WIT	SPIERWIT
ZWART	PIKZWART (GITZWART, ROETZWART)
PAARS	PIMPELPAARS

- 18 Waar gaat het in dit artikel vooral om: om 'Sylvia' of om 'Het plan van UNICEF met de stempelkaart'? * Onderstreep het goede antwoord.

Margaret uit Kenia:

Ik wou dat ik met andere kinderen kon spelen.

Het is vijf uur in de ochtend. Iedereen is nog in diepe slaap, maar Margaret is al op. Ze maakt de houtskooloven aan om het badwater op te warmen en ze maakt het ontbijt klaar. Dan wast ze de luiers van de baby. Daarna wekt ze de vier andere kinderen. Margaret is pas 12 jaar.

Margaret is al dienstmeisje vanaf haar achtste. Waarom zit ze niet op een school? 'Mijn moeder is arm', legt ze uit, 'we zijn met z'n zevenen thuis en nadat mijn vader doodging hadden we nooit genoeg eten. We hebben geen land. Dus toen er een mevrouw uit de stad kwam die een hulp zocht, zei mijn moeder dat ik wel kon werken'.

A

Margaret vond het heel erg om van huis weg te gaan. Ze dacht dat ze meteen terug zou komen als ze genoeg verdiend had. Dan kon ze weer naar school. Ze was altijd een goede leerling geweest en ze vond leren leuk. Maar ze zag nooit iets van het geld dat ze verdiende. Ze wist niet eens hoeveel de vrouw haar nog schuldig was. Ik moest voor de twee kleinste kinderen zorgen en helemaal alleen het huis schoonmaken. Na een jaar liep Margaret weg. Terug naar huis. Maar haar moeder wilde dat ze weer ging werken. ✓

B

Margaret ging weer terug naar Kisumu waar ze ging werken voor een gezin met vier kinderen. Ze moest op de twee kleintjes passen, moest hun kleren wassen en op de markt groente kopen.¹⁴ Na schooltijd ging Margaret wel eens naast het oudste meisje zitten als zij haar huiswerk maakte. Ze hoopte zo ook wat te leren. 'Op een dag zag haar moeder dat ik haar boeken las en toen sloeg ze me,' zegt Margaret. Maar het ergste moest nog komen. De oudste zoon begon haar lastig te vallen. 'Iedere keer als ik alleen was, deed hij gek en maakte hij me bang. Ik was te bang om het iemand te vertellen.'

IK MIS MIJN FAMILIE

Weer liep ze weg. Ze wist dat ze niet terug kon naar huis. Ze zocht daarom werk bij een ander gezin. 'Ik doe dit zware werk omdat ik geen keus heb.'¹⁵ Ik zou zo graag eens met andere kinderen willen spelen, maar ik moet altijd maar werken.¹⁶ Margaret heeft haar familie nu meer dan een jaar niet gezien. 'Mijn moeder weet niet waar ik ben. Ik mis haar en mijn broertjes en zusjes. Soms zou ik wel weg willen lopen. Ik zou zo graag naar school willen ...'¹⁷

- 1 Dit artikel komt net als het vorige uit UNICEF Junior. Waar gaat het in dit artikel om?

De schrijver wil met Margaret als voorbeeld laten zien hoe slecht kinderen het in sommige delen van de wereld hebben.

- 2 Onderstreep de hoofdtitel van dit artikel.
Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ②.

- 3 Hiernaast staan een paar ondertitels. Welke ondertitel hoort op plaats **A** te staan? Schrijf er een **A** voor.
- A**
- NIET BANG
 - WEGGELOPEN
 - DE BAAS
 - EEN GOEDE LEERLING
 - SCHOON MAKEN
- 4 Hiernaast staan een paar ondertitels. Welke ondertitel hoort op plaats **B** te staan? Schrijf er een **B** voor.
- B**
- NAAR DE MARKT
 - LEZEN
 - PANIEK
 - LASTIG GEVALLEN
 - IN HET WEEKEND

- 5 Vergelijk Sylvia en Margaret. Bedenk ook zelf nog drie punten van vergelijking.*

In deze tabel staan een aantal voorbeeld-antwoorden

	SYLVIA	MARGARET	VERSCHIL OF OVEREENKOMST?
VADER?	VERDWENEN	OVERLEDEN	OVEREENKOMST (GEEN VADER) EN VERSCHIL (DOOD / NIET DOOD)
NAAR SCHOOL?	JA	NEE	VERSCHIL
LAND?	BRAZILIE	KENIA	VERSCHIL
LEEFTIJD	10	12	VERSCHIL
GELD	HEEL WEINIG	HEEL WEINIG	OVEREENKOMST
GEZINSGROOTTE	4	7	VERSCHIL

- 6 'Toen ik smeekte om weer naar school te mogen, dreigde ze dat ze me zou slaan,' zegt ze met tranen in haar ogen. Geef aan met een ✓ waar je deze zin in de tekst kunt plaatsen.
- 7 Welke woorden maken duidelijk dat Margaret zelf inziet dat ze niet veel anders kan doen dan blijven werken? Onderstreep ze. Schrijf achter het laatste onderstreepte woord een kleine ⑦.

- 8 Waardoor kwam het dat Margaret moest gaan werken?

Ze hadden het bij Margaret thuis heel arm

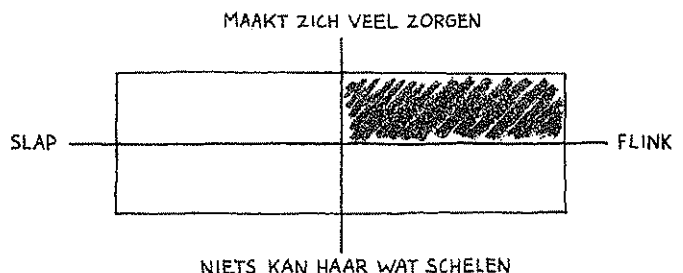
- 9 Waardoor kwam het dat Margaret niet thuis kon blijven wonen?

De moeder van Margaret bezat geen land (of: Ze hadden geen land). Daarom kon er niets of weinig verdiend worden.

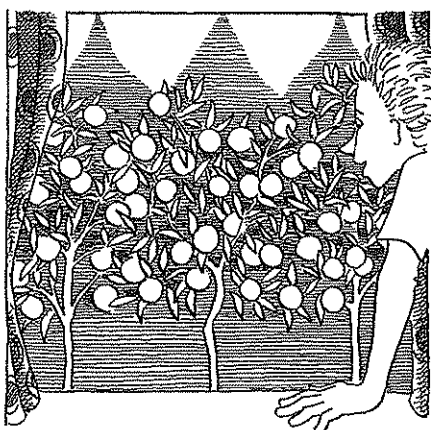
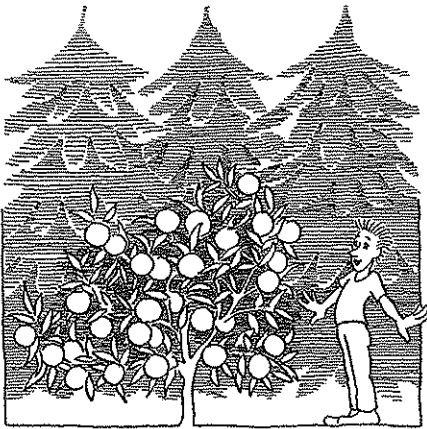
- 10 Hoe is Margaret? Arceer het vlak! *

In woorden:

Margaret is flink en bezorgd

- 11 In fragment A staat: **Maar ze zag nooit iets van het geld ...**
Maar drukt een tegenstelling uit met iets wat daarvoor gezegd is, namelijk met ...
Als ze genoeg verdiend had.
- 12 Lees de eerste zin van het laatste stukje van het artikel.
Waarom kon ze niet terug naar huis?
Haar moeder zou het niet goed vinden dat Margaret stopte met werken.
- 13 In het laatste stukje spreekt Margaret twee wensen uit. Waar doet ze dat?
Onderstreep deze zinnen en schrijf achter het laatste woord een kleine 13.*
- 14 Welke zin in het tweede stukje B is een opsomming?
Onderstreep het laatste woord van deze zin en schrijf er een kleine 14 achter.
- 15 Vertel in het kort wat er in het artikel gebeurt. Doe dat zo dat iemand die deze zinnen leest weet wat Margaret heeft meegemaakt en waardoor dat kwam. Je mag niet minder dan 70 woorden en niet meer dan 90 woorden gebruiken! *
Een voorbeeld:
Margaret is twaalf. Ze werkt al vanaf haar achtste jaar. Ze wil graag naar school, maar dat kan niet. Ze hebben het thuis te arm. Haar eerst baantje was bij een vrouw in de stad. Die betaalde haar nooit iets. Ze loopt weg en gaat terug naar huis. Haar moeder wil dat ze gaat werken. Ze krijgt werk bij een gezin in Kisumu. Ze wordt slecht behandeld. Ze loopt weer weg en zoekt nieuw werk. Ze zou nog steeds heel graag naar school willen.
- 16 Vertel in het kort wat er in het artikel gebeurt. Doe dat zo dat iemand die deze zinnen leest weet wat Margaret heeft meegemaakt en waardoor dat kwam. Je mag niet minder dan 30 en niet meer dan 40 woorden gebruiken! *
Een voorbeeld:
Margaret werkt al vanaf haar achtste. Ze wil graag naar school, maar ze zijn thuis te arm. Ze werkt bij twee gezinnen en loopt twee keer weg. Ze heeft nu weer werk, maar ze wil nog steeds graag naar school.
- 17 Vertel in het kort wat er in het artikel gebeurt. Doe dat zo dat iemand die deze zinnen leest weet wat Margaret heeft meegemaakt en waardoor dat kwam. Gebruik niet meer dan 18 woorden.*
Een voorbeeld:
Margaret wil naar school, maar dat kan niet. Ze zijn te arm en daarom moet ze werken.

Wandel je weleens in het park of in een bos? Dan ben je vast nog nooit een sinaasappelboom tegengekomen. Geen wonder, want sinaasappelbomen horen niet in Nederland. Niet van nature. In het bos groeien dennen, eiken, beuken en kastanjabomen. Elke boom- en plantensoort heeft zijn eigen gebied, of deftiger: heeft zijn eigen areaal of verspreidingsgebied. Een boom die daarbuiten groeit is eigenlijk een beetje verdwaald.

- 1 Onderstreep de zin die zegt wat de schrijver vooral wil zeggen. Arceer het sleutel- of kernwoord in deze zin.*
- 2 Zoek op in het woordenboek: **areaal**. Schrijf hieronder op wat er achter areaal in het woordenboek staat.

Voorbeeld: gebied waarin bepaalde plant voorkomt.

Planten verspreiden op allerlei manieren hun zaden. Het zaad kan met water meedrijven, door vogels gegeten en weer uitgepoept worden. Sommige planten laten hun zaden door de wind meenemen, weer ander zaad is kleverig of heeft haartjes en wordt door dieren aan hun vacht meegenomen. Er zijn nog wel andere manieren ook. Het kan gebeuren dat een zaadje dat door het water wordt verplaatst duizenden kilometers verder weer aan land komt. Vaker echter is het de mens die bijvoorbeeld uit de tropen planten hierheen brengt. Veel kamerplanten zijn uitheems. Denk maar aan cactussen, clivia's of een bromelia.

- 3 Op welke vraag geeft de schrijver in dit stukje vooral een antwoord?

Hoe verspreiden zaden zich?

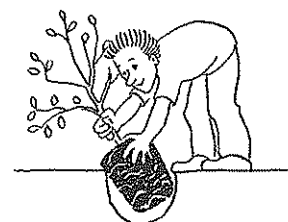
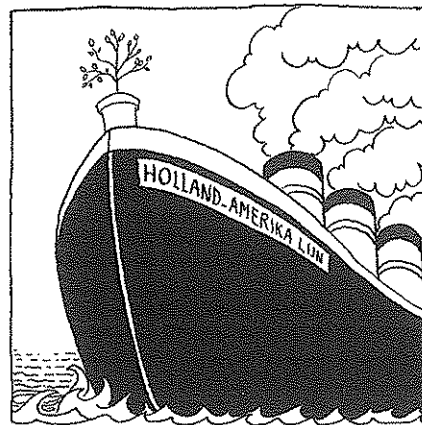
- 4 Je kunt planten indelen (of nog deftiger: rubriceren) door te letten op de manier waarop ze zaad verspreiden. In de tekst staan: De 'water'-manier,

de 'vogel'-manier, de 'wind'-manier, de 'kleef'-manier

- 5 Zoek in het documentatiecentrum of in een biologieboek of je nog meer manieren kunt vinden waarop planten zich verspreiden. Schrijf die hieronder op.

Bijvoorbeeld: openspringende peulen (het zaad vliegt in het rond); zaadjes die naar beneden zweven (bijvoorbeeld de helikopterzaadjes van de es)

Iedereen weet dat je in het bos geen boompjes uit de grond mag trekken. Toch kun je dat af en toe zien gebeuren. Ongeveer 60 jaar geleden bracht men uit Noord-Amerika de vogelkers naar ons land. Een boom met mooie witte bloemen en bessen waar de bosvogels gek op zijn. Men dacht ook nog dat de boom goed voor de bodem van het bos zou zijn. Maar nee hoor. De vogelkers overwoekerde alle andere planten. Weet je hoe dat kwam? De lijsterbes en de eik hebben hier hun natuurlijke vijanden. Dat kunnen rupsen zijn of luizen of andere insecten. De insecten in ons land die lusten de vogelkers niet. Daardoor komen er zoveel vogelkersen bij dat ze de andere struikjes en jonge bomen overwoekeren. Die gaan dood omdat ze geen licht en vocht meer krijgen. Er zijn nog andere voorbeelden van

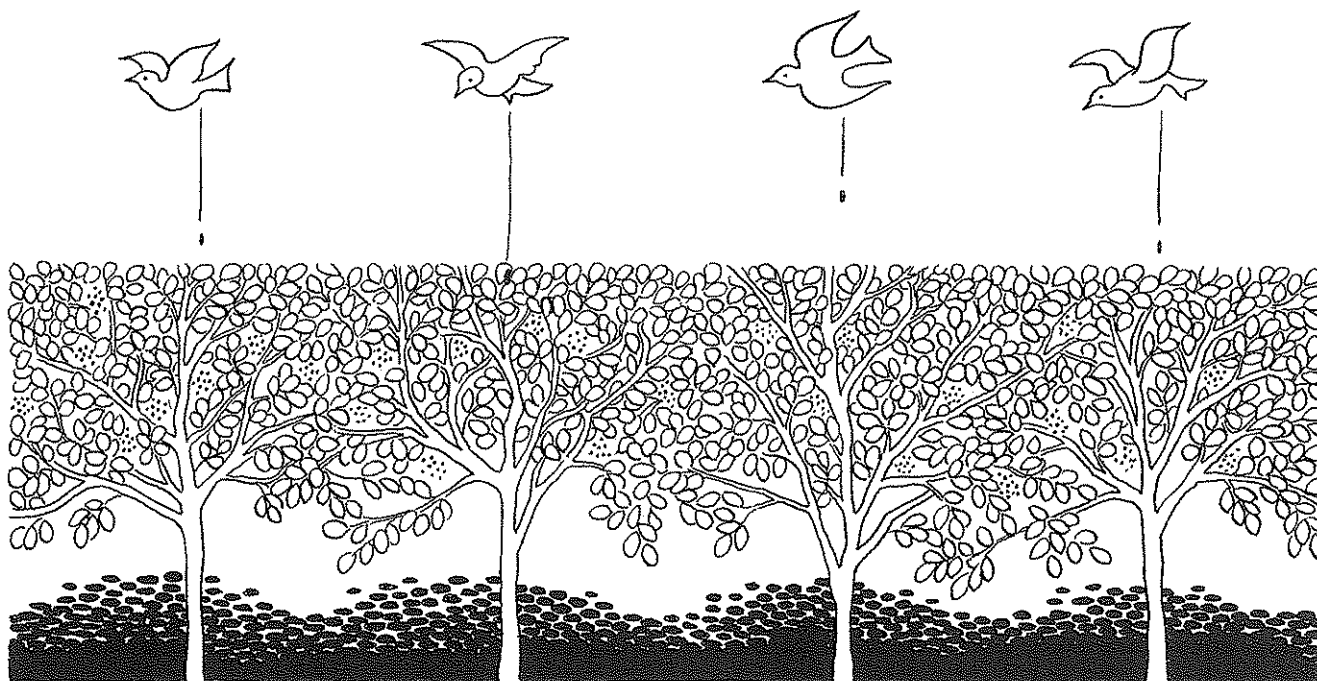
6 Hoe zou je de laatste zin kunnen aanvullen?

schade die de vogelkers aanricht (maakt); hoe schadelijk de vogelkers is; hoe slecht de vogelkers voor het bos is.

7 Waarom zouden we de vogelkers bospest zijn gaan noemen? Zoek eventueel in een encyclopedie of een boek over planten onder **vogelkers**. Je kunt ook opzoeken in het woordenboek wat er achter **pest** staat.

Pest is een ziekte die zich snel uitbreidt.

De vogelkers verspreidt zich 'als de pest'.

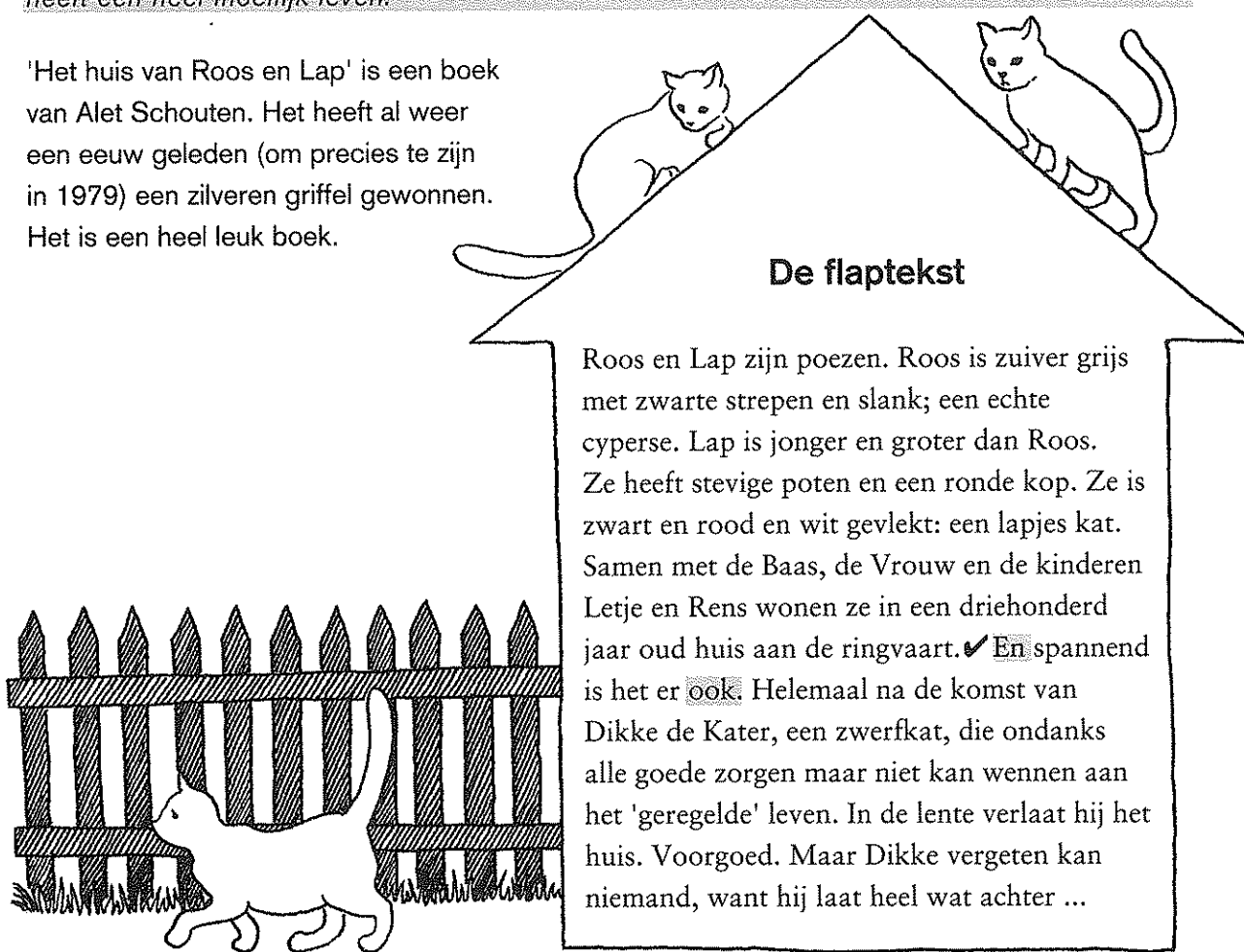

- 1 In taak 12 en 13 heb je kennism gemaakt met Sylvia en Margaret. Deze meisjes hebben geen gemakkelijk leven. Ze hebben het in ieder geval moeilijker dan de meeste kinderen in ons land. En misschien heeft Margaret het wel moeilijker dan Sylvia of juist andersom. Hieronder staat een lijntje. Het is een schaal waarop je kunt afmeten wie het moeilijkst heeft. Vul in: Jij, (I van ik), M (M van Margaret) of S (S van Sylvia).

GEMAKKELIJK LEVEN | I | S M | HEEL MOEILIK LEVEN

In woorden: *Ik heb het tamelijk gemakkelijk; Sylvia heeft het veel moeilijker en Margaret heeft een heel moeilijk leven.*

- 2 'Het huis van Roos en Lap' is een boek van Alet Schouten. Het heeft al weer een eeuw geleden (om precies te zijn in 1979) een zilveren griffel gewonnen. Het is een heel leuk boek.

Roos en Lap zijn poezen. Roos is zuiver grijs met zwarte strepen en slank; een echte cyperse. Lap is jonger en groter dan Roos. Ze heeft stevige poten en een ronde kop. Ze is zwart en rood en wit gevlekt: een lapjes kat. Samen met de Baas, de Vrouw en de kinderen Letje en Rens wonen ze in een driehonderd jaar oud huis aan de ringvaart. ✓ En spannend is het er ook. Helemaal na de komst van Dikke de Kater, een zwerfkater, die ondanks alle goede zorgen maar niet kan wennen aan het 'geregelde' leven. In de lente verlaat hij het huis. Voorgoed. Maar Dikke vergeten kan niemand, want hij laat heel wat achter ...

Stel je voor dat Roos jouw kat is en jij bent haar kwijt. Je besluit een advertentie in de krant te zetten: Wie heeft Roos gezien? Hoe zou je het signalement van Roos maken?

Een grijze Cyperse kat met zwarte strepen, slank en niet zo groot.

- 3 Er is een stukje tekst van de flaptekst in het stukje hierboven weggelaten. Geef met een ✓ aan tussen welke zinnen dat gebeurd is. Arceer het woord waaruit je direct kunt opmaken dat er een stukje weg is. (Er zijn twee antwoorden mogelijk: 'En' en 'ook'. Zie arceringen in de tekst)

4 Onderstreep in het fragment hieronder de zin of de zinnen die horen bij:

- Roos neemt het op voor Dikke ④a,
- Lap teleurgesteld ④b,
- Lap heeft het zwaar ④c,
- Nuchtere Lap ④d,
- Roos zwaar verliefd ④e*

Zes weken was Dikke weg. Hij werd een herinnering. Maar wel een mooie. Daar zorgde Roos voor. 'Hij vocht voor zijn vrijheid, ④a' zei Roos. 'Vrijen in de polder,' zei Lap. 'Hij was een wilde duinprins, ④e' zei Roos. 'Op elke boerderij een liefje,' zei Lap. 'Jij hebt hem nooit begrepen, ④a' zei Roos. Toen zei Lap niets meer ④b. Met Roos kon je geen verstandig woord meer praten.

Lap liep met haar zware buik door de tuin. Alle sprietepollen hadden blaadjes gekregen, maar er kwam nergens een kattenkruidje aan.

'Het leven is moeilijk, ④c' zei Lap tegen een merel. Die maakte rap dat hij wegwam. 'Niemand om mee te praten, ④b' zei Lap. In het achterhuis, op de plavuizen naast de Baas zijn werkhok, zette de Vrouw een grote poezenmand neer. Wel bijna zo groot als de wieg van Rens, met een oud dekentje erin en de donkergroene trui waar de Baas met zijn ellebogen door was gegaan. 'Als je kinderen komen, moet je het hier in doen,' zei de Vrouw. 'Niet in de linnenkast, hoor. En alsjeblieft niet in de wieg bij Rens.' 'Laat dat maar aan mij over,' zei Lap. Roos deed niets anders dan door de tuin dwalen. Ze bleef nu 's nachts ook buiten. Het was weer volle maan en ze beweerde dat ze Dikke op de maan zag staan. Zo ver had de nachtprijs het gebracht, hij was nu kater op de maan. Lap ging niet eens kijken. Ze geloofde het niet. Maar al was het toevallig waar, wat had je nou aan zo'n kater? ④d

Waarom is ... **wat had je nou aan zo'n kater?** geen echte vraag?

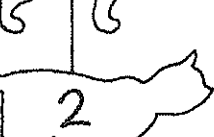
Op deze vraag verwacht Lap geen antwoord. Lap weet het antwoord al: Niets, heb je aan zo'n kater!

- Het werd kermis.
- En Letje werd jarig.
- De draaimolen stond op het pleintje.
- Letje op een fopjespaard.
- Letje met een zuurstok.
- Lang zal Letje leven.
- En het huis vol bezoek.

Alfabetiseer deze zinnen.

De draaimolen stond op het pleintje
En het huis vol bezoek
En Letje werd jarig
Het werd kermis
Lang zal Letje leven
Letje met een zuurstok
Letje op een fopjespaard

- 7 In het fragment hieronder zijn de stukjes gehusseld. Geef de poezen rechts het goede nummer.

 1	Lap liep de kamer uit. Buiten vond ze Roos. Roos zat op het prieel en keek naar de hemel. <u>'Tante Sjaan wil de kinderen verdrinken,'</u> ⁸ zei Lap.	 5
 2	'Een dier is geen rommel,' ¹³ zei de Baas. 'En er wordt hier niet verdrinken.' ⁹ Je hoeft straks bij mij niet aan te komen,' ¹¹ zei tante Sjaan. 'Ze zijn al besproken,' zei de Vrouw.	 3
 3	'Mijn katten gaan alleen naar fatsoenlijke mensen,' ¹² zei de Baas. Toen kreeg tante Sjaan iets ruzieachtigs over zich.	 4
 4	Tante Sjaan was er ook. Om haar nek hing een bontje met knikkerogen. ⁶ 'Die kat van jou krijgt jongen,' zei tante Sjaan toen ze Lap zag.	 1
 5	'Kalm maar', zei Roos, 'ik geef het vannacht wel door. Dan smijt Dikke een donderstraal van de maan naar tante Sjaan d'r kop.' 'Maanziek,' zei Lap bij zichzelf, 'streepjes op haar vel en streepjes door haar verstand.' ¹⁰	 6
 6	'Meteen verdrinken,' zei tante Sjaan, 'dan ben je van de rommel af.'	 2

- 8 Dat tante Sjaan niet echt aardig zou zijn voor poezen, kon je voorspellen door de manier waarop ze beschreven wordt. Onderstreep het stukje waarin tante Sjaan -'niet lief voor dieren'- getypeerd wordt. Schrijf achter het laatste woord een kleine 8.
- 9 Waardoor kreeg tante Sjaan iets ruzieachtigs over zich?
De baas was het niet met haar eens en liet dat duidelijk merken. Of: Ze voelde zich beledigd door wat de baas zei. Of: De baas zei dat ze onfatsoenlijk was.
- 10 Onderstreep de zin waaruit blijkt dat Lap Roos niet serieus neemt. Zet achter het laatste woord een kleine 10.
- 11 Onderstreep de zin waarin tante Sjaan een beetje beledigd 'dreigt' of 'waarschuwt'. Zet achter het laatste onderstreepte woord een kleine 11.
- 12 Wat is de betekenis van **prieel**? *tuinhuisje*
- 13 Welke zin zou of welke zinnen zouden wel eens een beetje boos of verontwaardigd geklonken kunnen hebben? Zet achter het laatste woord een kleine 13.

Let op: de tussen haakjes geplaatste woorden zijn ook goed! Spelfouten tellen niet.
Dus 'dike' in plaats van 'dikke' is goed.

- 1 voor
- 2 En (Maar)
- 3 schop (trap)
- 4 schrik
- 5 naast (uit)
- 6 daarom
- 7 moeder.
- 8 hem
- 9 knipogend (grijnzend, lachend)
- 10 fluistert (zegt)
- 11 nog
- 12 Maar
- 13 naar
- 14 hun (het)
- 15 klas (groep)
- 16 olijven
- 17 de
- 18 in (op)
- 19 stuk (hap, korst)
- 20 niet
- 21 erop (besmeerd)
- 22 lusten (willen)
- 23 niet
- 24 hete (warme)
- 25 restje (stukje)
- 26 naar

- 27 is
- 28 gaan
- 29 zitten
- 30 Plagend (Lachend)
- 31 terwijl
- 32 ik
- 33 hem
- 34 olijf
- 35 die
- 36 je
- 37 dan (die, zoveel)
- 38 kom (loop)
- 39 ze

Maak het verhaaltje op een los blaadje af: Wat gaat er gebeuren, wie doen het, hoe loopt het af.
In je verhaaltje komen in ieder geval de volgende woorden voor:

**Controleer of deze woorden
in je verhaal voorkomen.**

- straf
- opgelucht
- boos
- schrik, schrok, schrikt, schrikken, schrokken of geschrokken
- vlucht, vluchtte, vluchten, vluchtten of gevlucht
- val
- bibberend of sidderend

Handleiding

PLUSTAAK LEZEN is een serie werkboekjes met verrijkingsstof voor groep 5 tot en met 8.

De werkboekjes lopen op in moeilijkheidsgraad, maar zijn niet strikt gebonden aan een bepaalde groep.

Dat komt ook tot uitdrukking in de groepsaanduiding op het omslag. Er is een boekje voor 5/6, 6/7, 7/8, en 8.

Met werkboekje 5/6 kan worden begonnen in de loop van het cursusjaar voor groep 5. Het boekje kan gedurende groep 6 voltooid worden, waarna de kinderen verder kunnen gaan met boekje 6/7, etcetera.

De werkboekjes zijn als aanvulling en verrijking te gebruiken naast iedere leesmethode.

Zoals de naam aangeeft is de serie bedoeld voor kinderen die voor dit vakgebied wat meer aan kunnen.

Welke kinderen dit zijn kunt u, behalve op basis van uw eigen inschatting, bepalen met behulp van de toetsen uit de methode en de gestandaardiseerde toetsen. Landelijk gezien zijn dit de kinderen die volgens de CITO-toetsen tot de 10 à 25 % beste leerlingen behoren. Het zijn juist deze kinderen die veelal eerder met hun werk klaar zijn dan de anderen. Ze maken ook weinig fouten. De reguliere leerstof bevat voor hen weinig uitdaging. Ze behoeven zich veelal niet echt in te spannen. Met PLUSTAAK LEZEN hebben deze kinderen elke twee weken een eigen extra taak. Deze taken zijn best pittig. Ze zullen zich er echt voor moeten inspannen. Maar het is juist de bedoeling dat ze er zelfstandig uit proberen te komen. Het kan geen kwaad om de kinderen af en toe een beetje op gang te helpen. En als ze bij het maken van de opdrachten eens tegen hun eigen grenzen oplopen en fouten maken, kan dat zeker geen kwaad. Juist van hun fouten kunnen deze kinderen het nodige leren.

Het is ook mogelijk de kinderen gezamenlijk aan bepaalde opdrachten te laten werken. Met name bij opdrachten waar ze in eerste instantie zelf niet uitkomen biedt samenwerking extra mogelijkheden.

Het is niet noodzakelijk vast te houden aan de volgorde van de taken zoals ze in het boekje staan.

Hoewel de eerste taken gemakkelijker zijn dan de laatste, is de moeilijkheid van een taak mede afhankelijk van de methode die gebruikt wordt. U kunt daarom afwijken van de volgorde van de taken. U kunt dit ook aan de kinderen zelf overlaten. Als ze een taak erg moeilijk vinden, kunnen ze deze tot later in het jaar bewaren.

Op het werkoverzicht achterop het werkboekje kunnen de kinderen bijhouden aan welke taak ze bezig zijn. U kunt hierop ook zelf aangeven welke taken de kinderen moeten maken en de taken die klaar zijn aftekenen of met een beloningsstickertje afplakken.

Met behulp van het antwoordenboek kunnen de kinderen hun taken zelf nakijken. Hoewel PLUSTAAK LEZEN door de kinderen geheel zelfstandig is door te werken, raden wij u aan hun vorderingen toch goed te volgen. Het zal voor de kinderen een extra stimulans zijn om zich in te spannen deze opdrachten met een betrekkelijk hoge moeilijkheidsgraad goed te maken.

PLUSTAAK LEZEN biedt u de mogelijkheid om ook eens extra aandacht te besteden aan deze groep kinderen.

De meeste opgaven lenen zich uitstekend voor overleg, discussie en uitwisseling van ideeën. Dit maakt het mogelijk en zinvol om kinderen samen aan een taak te laten werken, of de antwoorden met elkaar te laten vergelijken.

Dit biedt tevens diverse aanknopingspunten om het werk met de kinderen te bespreken, wat het leereffect zeker ten goede zal komen.

In zo'n gezamenlijke bespreking kunt u verder op het gemaakte werk ingaan.

- Laat de kinderen vertellen hoe ze een opdracht aangepakt hebben.
- Zijn er nog andere antwoorden mogelijk?
- Laat verschillende antwoorden met elkaar vergelijken. Welke is de beste? Waarom?
- Ga verder in op de inhoud van de leesteksten.
- Stimuleer de kinderen meer te lezen over onderwerpen waar ze klaarblijkelijk in geïnteresseerd zijn.

We wensen u en uw leerlingen veel plezier met het gebruik van PLUSTAAK LEZEN.

ISBN 90 5300 014 3
1202

DELUBAS